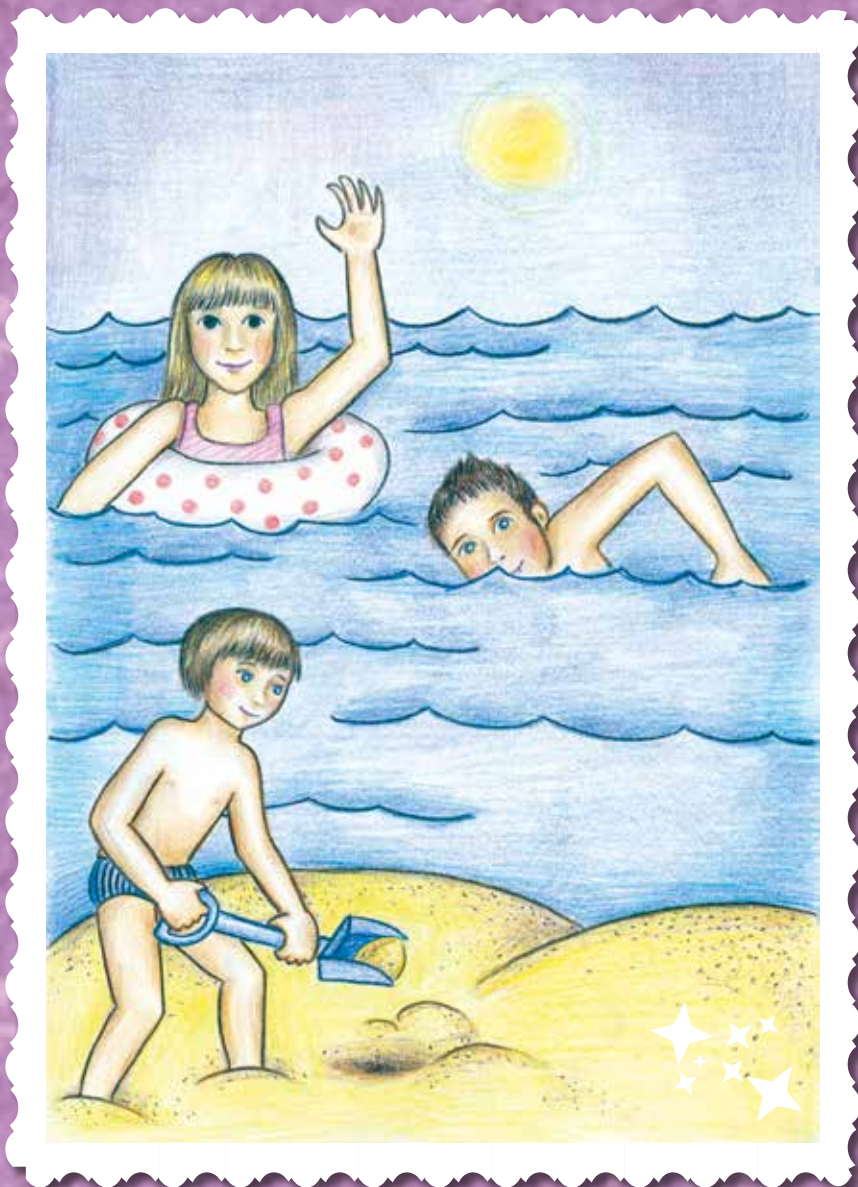

Kaja Pastarus

EESTI KEELE LUGEMIK – TÖÖRAAMAT

2. KLASSILE

4. OSA

Kaja Pastarus

EESTI KEELE

LUGEMIK – TÖÖRAAMAT

2. KLASSILE

4. OSA

Aprill - mai

MINU NIMI ON

.....

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Kaja Pastarus

Eesti keele lugemik-tööraamat 2. klassile. 4. osa (Teine täiendatud trükk)

Lugemik-tööraamat vastab põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppele.

Konsultant Karl Karlep

Retsenseerinud Kaie Henk, Merit Hallap

Keeleliselt toimetanud Merle Sulg ja Tiina Helekivi

Kujundanud ja küljendanud Eve Kurm

Tehniliselt toimetanud Andero Kurm

Illustratsioonid Marilis Ehvert

Raamatu väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja

Eesti riik programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove

Tingmärgid

dialogi käsitlemine

valiklugemise ülesanne

õpetaja lugemise kuulamine
teksti sisu taastamine mälu järgi

jutustamise eelharjutus

värvimisülesanne

Autoriõigus: SA Innove, Kaja Pastarus, 2014

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ettenähtud vastutuse.

ISBN 978-9949-547-06-7 (kogu teos)

ISBN 978-9949-547-07-4 (pdf, kogu teos)

ISBN 978-9949-547-14-2 (IV osa)

ISBN 978-9949-547-15-9 (pdf, IV osa)

Trükiettevalmistus:

OÜ Studium

Riia 15 b, 51010 Tartu

Tel 734 3735

www.studium.ee

Trükitööd:

Greif trükikoda

Lohkva, Luunja vald

62207 Tartumaa

EESSÕNA

Lugemismaterjali käsitletakse samadel alustel, nagu kirjeldati tööraamatu I osa õpetaja-juhendis.

Kuna õppeaasta jooksul on laste lugemistehnilised oskused eelduste kohaselt paremaks muutunud, sisaldab käesolev tööraamat varasemaga võrreldes mõnevõrra pikemaid tekste. Tekstides käsitletakse laste erinevat käitumist kodus ja koolis.

Uut tüüpi ülesannetena lisanduvad küsimuse valik lause juurde ning küsimuse esitamine kaaslastele (esimest korda lk 7).

LAPSED ÕPIVAD KOOLIS JA KODUS

Laura rääkis emale, kuidas ta alustas matemaatika tundi. ... Ema küsis Lauralt: ...

Ma panin asjad lauale.
Siis ootasin vaikselt.

Kas kõik lapsed ootasid vaikselt?

1. Kus ema ja Laura võisid rääkida?
2. Kuhu Laura asjad pani?
Kelle kohta Laura ütles "ma"?
3. Kuidas Laura ootas tunni alustamist?
4. Mida ema küsis teiste laste kohta?
5. Mida Laura võis emale vastata?

Laura jutustas emale teiste laste käitumisest.

tahtis laste|ga rääki|da
karju|sid kõva hääle|ga

tülit|sesid
seisis vaikselt

Tund algas

Kooli-kell helises ja tund algas. Lapsed läksid kohe klassi.

Õpetaja oli juba kohal. Ta tahtis laste|ga rääki|da. Klassis
algas aga vali lärm.

Madis ja Üllar tülit|sesid. Nad karju|sid kõva hääle|ga.

Kaili jooksis klassis ringi. Kertu ajas teda taga.

Joonas seisis vaikselt laua juures.

Õpetaja ootas tahvli ees. Ta oli väga kurva näoga.

1. Kuula.

1. Kuhu läksid lapsed pärast kella helinat?
2. Mida õpilased klassis tegid?
3. Kes ootas vaikust?

2. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Kuhu läksid lapsed pärast kella helisemist?

3.-4. Kus õpetaja ootas lapsi?

Kelle kohta on öeldud "ta"?

5. Õpetaja ei saanud oma juttu alustada.

Mida õpetaja kuulis klassis?

6.-7. Mis juhtus Madise ja Üllariga?

Missuguse häälega poisid kisasid?

Kelle kohta on öeldud "nad"?

8.-9. Kelle eest Kaili jooksis ära?

10. Kus Joonas seisis?

11.-12. Kus seisis õpetaja?

Missuguse näoga õpetaja vaatas lapsi?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-2. Mis tund võis lastel alata?

Kus lapsed võisid olla vahetunni ajal?

Mitme klassi lapsed võisid need olla?

3.-5. Mis segas õpetaja rääkimist?

6.-10. Klassis oli arvatavasti veel lapsi.

Mida võisid teised lapsed teha?

11.-12. Mida õpetaja võis oodata?

4.

A. Vaata pilti.

Mitu last on pildile

joonistatud?

Kus lapsed on?

B. Loe laused tekstist

(6. ja 7.; 8. ja 9.; 10.;

11. ja 12.).

Näita pildil.

Üllar ja Madis

Kaili

Kertu

Joonas

õpetaja

Kelle käitumine võis õpetajat kurvastada?

Kelle käitumine võis õpetajat rõõmustada?

5. Loe laused. Vali lünka sobiv sõna.

Nad Tüdrukud Ta

Kaili jooksis klassis ringi.

Kertu jooksis klassis ringi.

_____ jooksid klassis ringi.

Madis ja Üllar kisa|sid.

_____ kisasid klassis.

Madis ja Üllar ~~~~~ klassis.

Joonas seisis vaikselt.

_____ seisis _____ tooli kõrval.

Joonas ~~~~~ vaikselt tooli kõrval.

- Kus tüdrukud jooksid?
- Kelle kohta on öeldud "tüdrukud"?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna ...?

- Kus Madis ja Üllar kisasid?
- Kelle kohta on öeldud "nad"?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna ...?

- Kuidas Joonas seisis?
- Kelle kohta on öeldud "ta"?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna ...?

★ Mitmest lapsest oli juttu? Loe laste nimed.

6. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Kes lastest arvatavasti lärmasid klassis?“

Miku ütles: „Madis ja Üllar lärmasid kindlasti. Kaili jooksis Kertu eest ära. Kaili võis kisada.“

Kristo vastas: „Madis ja Üllar karjusid. Kaili ja Kertu jooksid ringi. Nad võisid jooksmise ajal kisada ka.“

Kertu arvas: „Madis ja Üllar lärmasid. Nad karjusid teineteise peale.“

7. Lause kohta saab esitada küsimuse. A. Loe. Vali lause kohta sobiv küsimus.

Lause

Küsimused

Klassis seisis õpetaja.

1. **Kes** seisis klassis?

2. **Mis** seisis klassis?

Klassis oli suur lärm.

1. **Kes** oli klassis?

2. **Mis** oli klassis?

Õpetaja ootas vaikust.

1. **Keda** õpetaja ootas?

2. **Mida** õpetaja ootas?

Lapsed jooksid klassis.

1. **Kus** lapsed jooksid?

2. **Millal** lapsed jooksid?

Lapsed kisasid
enne tunni algust.

1. **Kus** lapsed kisasid?

2. **Millal** lapsed kisasid?

B. Loe küsimus. Küsi vastust kaaslaste käest.

8. Loe. Kuidas sina alustad tundi? Värv sobiv lause.

1. Panen asjad lauale.

2. Jooksen klassis ringi ja karjun.

3. Seisan vaikselt ja ootan.

4. Seisan sirgelt.

5. Viskan asjad maha.

6. Räägin sõbraga juttu.

Ühes peres oli kolm venda. Juku ja Lembit olid kaksikud.
Jukul ja Lembitul oli vanem vend Toomas.

Juku

Lembit

vanem vend Toomas

Ükskord andis ema poistele õunu. Juku oli ahne poiss.
Vaata pilti. Missuguse õuna võis Juku endale võtta?

*Toomas tahtis Jukat õpetada.

oli kirju|tanud
jaga pööle|ks

valas maius|tused hunni|kuse
väikse|mad ning hari|likud

Kolm venda* (1. osa)

Hommi|kul leidis Juku laualt kommi-koti. Koti kõrval oli
paber. Selle|le oli Toomas kirju|tanud:

“JAGA KOMMID LEMBI|TUGA PÖÖLEKS!”

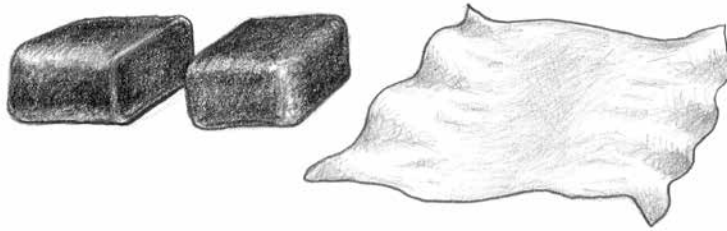
Juku heitis pilgu Lembitu poole. Vend magas veel.

Juku valas maius|tused laua|le hunni|kuse. Seal oli kahe-
sugu|seid komme. Ühed olid suured ja ilusa pabe|riga. Teised
olid väikse|mad ning hari|likud.

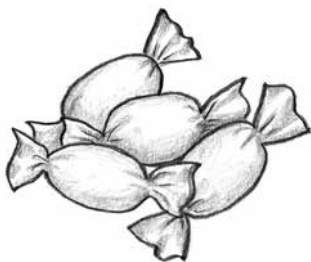
Juku võttis endale suure|mad kommid. Väikse|mad jättis
ta maga|jale.

* R. Männis (Eisen, L., Hiie, E. *Lugemik-õpik I klassile*. Tallinn: Valgus, 1982) – lihtsustatud.

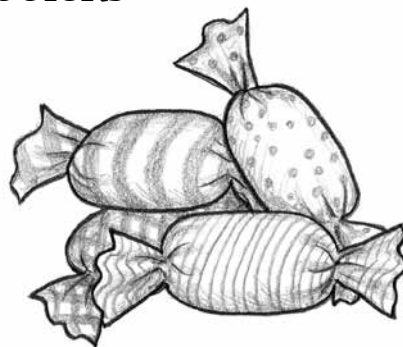
1. tegi kommi pooleks

2. jagas kommid pooleks

väiksemad ja harilikud

suured ja ilusa paberiga

1. Kuula.

1. Mida Juku leidis laualt?
2. Missugused kommid olid laual?
3. Missugused kommid võttis Juku endale?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Mille peal oli kommikott?
2. Mille Juku leidis kommikoti kõrvalt?
3. Kes jättis kirja lauale?
Mis sõnad Toomas kirjutas paberile?
Kellele pidi Juku komme jätma?
4. Keda Juku vaatas pärast kirja lugemist?
5. Mida Juku sai teada Lembitu kohta?
6. Kuhu Juku kommid valas?
Mis sõna on öeldud kommide kohta?
7. Mitut sorti komme oli hunnikus?
8. Missuguse paberiga olid suured kommid?
9. Missuguse paberiga olid väiksemad kommid?
10. Missugused kommid võttis Juku endale?
11. Kellele Juku jättis väiksemad kommid?
Kelle kohta on öeldud "magaja"?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lause tähenduste seostamine]

- 1.-2. Mis asjad leidis Juku laua pealt?
- 2.-3. Mille peale Toomas kirjutas?
Mille kohta on öeldud "sellele"?
- 4.-5. Kelle vend magas veel?
Kelle kohta on öeldud "vend"?
- 6.-7. Kus oli kahesuguseid komme?
Mille kohta on öeldud "seal"?
- 8.-11. Missuguse paberiga kommid võttis Juku?
Missuguse paberiga kommid jäid Lembitule?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- ★ 1.-3. Kes poistest ärkas hommikul kõige varem?
 Kuhu Toomas võis hommikul minna?
 Kellele Toomas oli kirja kirjutanud?
- 4.-6. Mis maiustused Juku valas lauale?
 7.-11. Kuhu võis Juku panna oma kommid?
 Kuhu võis Juku jätta venna kommid?

Toomas teadis, et Juku kiusas tavaliselt Lembitut.
 Toomas arvas vist, et just Juku hakkab komme jagama.

5. A. Loe laused. Järjesta laused Juku tegevuste järjekorras.
 B. Loe lause Juku kohta. Mida tegi samal ajal Lembit?

	Juku	Samal ajal Lembit
	Juku luges Tooma se kirja läbi.	.....
1.	Hommi kul ärkas Juku üles.	.....
	Ta jagas komme enda le ja venna le.	.....
	Ta nägi kommi-kotti ja kirja.	.....
	Poiss läks laua juurde.	.....
	Juku valas kommid lauale.	.....

6. Missugune poiss võis Juku olla? Loe. Vali sobiv sõna.

Juku oli lahke.
 ahne.
 sõbralik.

- ★
- Millised kommid Juku endale ahnitses?
  - Juku jagas kommid suuruse järgi. Juku lootis vist, et ta saab endale paremad kommid.
- Kuidas oleks veel saanud komme jagada?

Juku jagas kommid ära. Varsti ärkas Lembit üles.

harutas mõnu|ledes
polnud|ki komm

punas|tas
oli kirju|tatud

Kolm venda (2. osa)

Lembit asus komme sööma. Peagi oli laual ainult hūnnik pabereid.

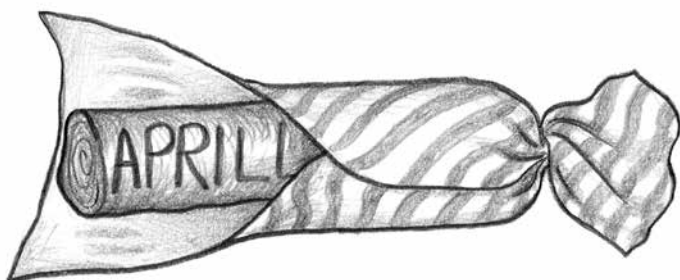
Nüüd kraamis Juku oma taga-vara välja.

[Ta alustas alati söömist siis, kui vennal olid maiustused otsas.]

Juku võttis esimese kommi. Mõnu|ledes harutas ta selle paberist välja.

Korra|ga vajus Juku nägu pikaks. Poiss punas|tas.

Paberi sees polnud|ki komm. Seal oli väike puu-pulk. Sellele oli kirju|tatud: “**APRILL!**”

1. Kuula.

1. Kes poistest hakkas oma komme sööma?
2. Lembitul said kommid otsa.
Mida kavatses Juku sööma hakata?
3. Mida Juku nägi kommipaberi sees?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Mida Lembit hakkas pärast ärkamist sööma?
2. Kuhu Lembit jättis kommipaberid?
Kas Lembit jättis mõne kommi alles?
3. Lembitul said kommid otsa.
Mille Juku võttis peidust välja?
4. Mitmenda kommi võttis Juku kätte?
5. Mida Juku tegi oma esimese kommiga?
6. Juku pettus. Tema näoilme muutus.
Mida on öeldud Juku näoilme kohta?
7. Mis värvi muutus Juku nägu?
8. Mille sees ei olnud kommi?
9. Mis oli paberis kommi asemel?
10. Mis sõna oli kirjutatud puupulga peale?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-2. Mis paberid jäid lauale?
- 2.-3. Pärast mida võttis Juku oma kommid välja?
- 4.-5. Mille Juku harutas lahti?
Mida Juku lootis paberist leida?
- 6.-7. Kelle nägu muutus punaseks?
Kelle kohta on öeldud "poiss"?
- 8.-10. Mille sees oli puupulk?
Mille kohta on öeldud "seal"?
Mille peale oli kirjutatud "Aprill!"?
Mille kohta on öeldud "sellele"?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Milliseid komme Lembit söi?
Lembit söi komme.
Mida võis Juku samal teha?
3. Kust võis Juku oma kommid välja võtta?
Milliseid komme Lembit nüüd nägi?
- 4.-5. Mille üle võis Juku tunda head meelt?
- 6.-10. Kes võis puupulga paberi sisse panna?
Jukul oli veel komme.
Mis võis olla teiste kommipaberite sees?

5. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt:

„Mida võis Juku sellest loost õppida?“

Miku ütles:

„Juku ei söö enam kunagi ilusa paberiga komme.“

Kristo vastas:

„Juku jagab maiustusi võrdselt endale ja vennale.“

Kertu arvas:

„Juku ei kuula enam vend Toomase sõna.“

6. A. Loe laused.
B. Sobita tekstilaused ja selgitused.
Kirjuta selgituse ette tekstilause number.

Tekstis oli nii:

1. Juku **kraamis** oma taga-vara **välja**.
2. Juku harutas **mõnu** | **ledes** kommi-paberit.
3. Korra | **ga vajus** Juku nägu **pikaks**.
4. Poiss **punas** | **tas**.

Juhtuda võis nii:

Juku pani oma kommid lauale.

- Kus Juku võis oma komme peita?

Juku **tahtis** oma kommi | **ga uhkus** | **tada**.

- Kelle ees Juku tahtis uhkustada?

Juku **pettus**.

Paberi sees ei olnud kommi.

- Mida Juku lootis paberi seest võtta?
- Mis oli kommi asemel paberi sees?

Juku **tundis häbi**.

Juku sai aru, et ta jagas komme vales | **ti**.

- Mille pärast Juku tundis häbi?

7. Lembit nägi, et Juku ei saanud ühtegi kommi. Mida võis Lembit vennale öelda?
Loe laused. Värvi sõbraliku poisi laused.

Lembit parastas:	1.	“Paras sulle! Ise olid nii ahne!”
Lembit lohutas Jukat:	2.	“Kahjuks said minu kommid otsa. Ma oleksin sulle ka andnud.”
Lembit oli rõõmus. Ta narritas Jukat:	3.	“Aprill! Aprill! Aprill!”

Lauraga samas klassis õpivad Katri ja Meeli. Katri ja Meeli on pinginaabrid.

tahtis jöonis|tada

paberi-leht = leht pabe|rit

haaras pabe|rist kinni

söovi|tas

Katri ja Meeli

Koolis oli vahe-tund. Katri tahtis jöonis|tada. Meeli tahtis ka.

Lapsed palusid õpe|tajalt paberit. Kapis oli ainult üks leht.

Katri võttis paberi-lehe. Ta läks laua juurde.

Meeli haaras paberist kinni. Ta nõudis: "Anna mulle ka!"

Katri soovi|tas: "Oota natuke. Teeme pooleks!"

Meeli kiskus paberi-lehte. Ta hüüdis: "Ma tahan suurt

paberit!"

Paberi-leht läks mitmeks tükiks katki. Tüdru|kud ei saanud

jöonis|tada.

1. Kuula.

1. Mida Katri ja Meeli soovisid teha?
2. Mitut paberilehte Katri ja Meeli jagasid?
3. Mis juhtus paberilehega?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lause tähenduste seostamine]

- 1.-3. Millal Katri tahtis joonistada?
Mida Meeli tahtis vahetunni ajal teha?
- 4.-5. Kus õpetaja hoidis pabereid?
Mitu paberilehte oli kapis?
- 6.-7. Õpetaja soovitas Katril võtta kapist paberit. Mitu paberilehte Katri võttis?
Mille juurde Katri kapi juurest läks?
- 8.-9. Mida Meeli tahtis endale saada?
Mis sõnadega Meeli nõudis paberit?
- 10.-11. Mida Katri soovitas Meelil teha?
Mida Katri tahtis paberilehega teha?
- 12.-13. Missugust paberit tahtis Meeli?
- 14.-15. Mis juhtus paberilehega?
Mida tüdrukud ei saanud teha?

3. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Mistmest paberilehest oli juttu?“

Kertu arvas: „Jutus räägiti kahest paberilehest. Kapis oli üks leht. Laua peal oli teine leht.“

Kristo vastas: „Kahest lehest. Algul oli üks paberileht. Katri ja Meeli tegid selle pooleks. Nii sai kaks tükki.“

Miku ütles: „Tüdrukutel oli ainult üks paberileht.“

4. Missugune tüdruk oli Meeli (Katri)? Mille järgi otsustasid?

Katri > oli ..... tüdruk.
Meeli >

lahke
kade
ahne

- Kellega Katri tahtis paberit jagada?
- Mida Meeli ei olnud nõus sõbraga jagama?

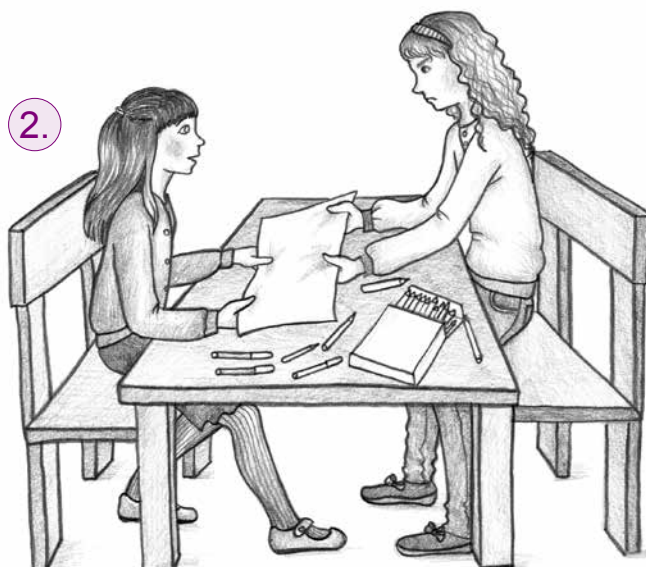

5. Kuula. Leia sarnane lause (sarnased laused) tekstist. Loe.

1. See lugu juhtus vahetunni ajal.
2. Tüdrukud tahtsid joonistada.
3. Katri viis paberilehe laua juurde.
4. Meeli tahtis Katri paberit endale.
5. Katri soovis paberi pooleks jagada.
6. Tüdrukud tõmbasid paberilehe puruks.

6. A. Vaata pilti. (Kes ...? Kus...? Mida teeb?)
B. Kuidas tüdrukud jagasid paberit? Kuidas tüdrukud oleks võinud paberit jagada?

Kas õpetaja võis anda tüdrukutele uue paberi?

Ott tuli õuest tuppa. Ott teatas isale: ... Isa tahtis teada: ...

Ma nägin aias ühte lindu.

Milline ta välja nägi?

1. Kellest Ott isale rääkis?

Kus Ott nägi lindu?

Kelle kohta Ott ütles "ma"?

2. Kelle välimuse kohta isa küsis?

Kelle kohta isa ütles "ta"?

Sellel linnul oli mustad suled. Linnu nokk oli kollane. Mis lind see võis olla?

oli tore|dasti kirjuks maali|tud
jõudsid|ki pärale

väike|se pingi kohal
hakka|sid

Ott ja Jüri*

Oli kevad. Ott ja Jüri oota|sid kuld-nokki.

Aeda oli üles pandud kaks pesa-kasti. Üks neist oli kõrgel puu
otsas. See oli päris harilik pesa-kast.

Teine oli tore|dasti kirjuks maali|tud. See oli teise puu küljes.
Majake asus mada|lal, otse väike|se pingi kohal.

Kuld-nokad jõudsid|ki pärale. Hakka|sid korterit valima.

Ott ja Jüri vaatasid kuldnokki aknast. Poisid arutasid, et kummas pesakastis linnud elama hakkavad.
Jüri ütles: ... Ott mõtles ja ütles: ...

Selles kirjus maja|keses.

Ei. Seal kõrgel puu otsas.

* Eno Raua järgi (tekst lihtsustatud).

1. Kuula.

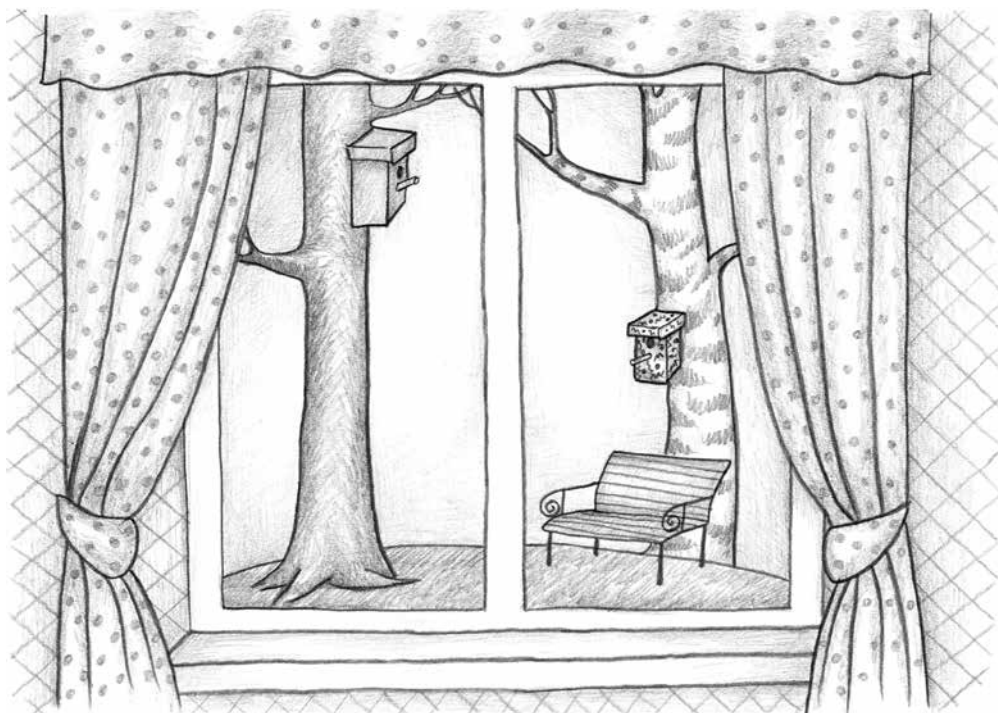
1. Mis linde Ott ja Jüri ootasid?
2. Kuhu olid pesakastid üles pandud?
3. Mida kuldnokad hakkasid endale valima?

2. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lause te tähenduste seostamine]

- 1.-2. Mis aastaajal poisid ootasid kuldnokki tagasi?
  3. Kus olid pesakastid?
  - 4.-5. Mille küljes oli üks pesakast?
Missugune pesakast asus kõrgel puu otsas?
Mille kohta on öeldud "see"?
  - 6.-7. Mida oli tehtud teise pesakastiga?
Mille küljes asus kirju pesakast?
  8. Mille kohal kirju pesakast asus?
  - 9.-10. Mida kuldnokad hakkasid aias tegema?
Mis sõna on öeldud pesakasti kohta?
- DIALOGOOG:
11. Millise pesakasti valivad kuldnokad Jüri arvates?
  12. Kas Ott oli Jüri arvamusega nõus?
  13. Kus hakkavad kuldnokad elama Oti arvates?

3. Loe laused (3., 4. ja 5.; 6., 7. ja 8.). Näita pildil.

1. Kes võis pesakastid aeda üles panna?
2. Kes võis pesakastid valmis teha?
4. Millise pesakasti võisid kuldnokad valida?
5. Millised ohud võivad kuldnokki ähvardada madalal asuvas pesakastis?

4. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Mitmest pesakastist oli juttu?“

Kertu arvas: „Kahest pesakastist. Üks oli harilikku värvi. Teine oli kirju.“

Kristo vastas: „Kolmest pesakastist. Üks oli kõrgel puu otsas. Teine oli madalal puu otsas. Kolmas pesakast rippus pingi kohal.“

Miku ütles: „Neljast pesakastist. Aias oli kaks pesakasti. Puude otsas oli veel kaks pesakasti.“

5. A. Kellest oli tekstis juttu? Loe. Vali lünka sobiv sõna.

Poisid Nad Kuld-nokad

Ott ja Jüri olid toas.

..... vaata|sid
aknast välja.

.....
jälgi|sid linde.

..... vali|sid
sobivat pesa-kasti.

B. Loe pesakastide kohta. Vali lünka sobiv sõna.

Majake See

Pesa-kast oli puu
küljes.

..... oli
pandud kõrge|le.

..... oli
puidu värvi.

Selle Majake See

Teine pesa-kast oli
ka puu küljes.

..... oli
pandud mada|lale.

..... oli
kirjuks maali|tud.

..... all maas
seisis väike pink.

6. A. Loe. Vali lause kohta sobiv küsimus.
B. Loe küsimus. Küsi vastust kaaslase käest.

Lause

Kevadel oota|sid poisid
ränd-linde.

Poisid oota|sid kuld-nokki.

Poisid vaata|sid pesa-kaste.

Kuld-nokad lenda|sid aeda.

Linnud hakkasid valima
korterit.

Küsimused

1. **Kus** poisid ootasid linde?

2. **Millal** poisid ootasid linde?

1. **Keda** poisid oota|sid?

2. **Mida** poisid oota|sid?

1. **Keda** poisid vaata|sid?

2. **Mida** poisid vaata|sid?

1. **Kus** kuld-nokad lenda|sid?

2. **Kuhu** kuld-nokad lenda|sid?

1. **Keda** linnud hakkasid valima?

2. **Mida** linnud hakkasid valima?

Laura vaatas aknast linde. Tüdruk teadis, et mõni laps on ahne.

Laura tundis huvi lindude kohta. Ta küsis Tiidult: ... Tiit arvas: ...

Kas linnud on ka ahned?

Vist küll.

1. Kelle kohta Laura küsis?

2. Mida Laura tahtis lindude kohta teada?

3. Mida Tiit arvas lindude ahnuse kohta?

4. Kas Tiit teadis kindlalt vastust?

hüppas < mööda sääre-luud
kondi keske|le

võttis kondi ära
lenda|sid mine|ma

Hara|kas ja vares*

Harakas ja vares leidsid kondi. Nad hakkasid seda jagama.

Harakas hüppas mööda sääre-luud. Ta kisas: "Siit! Siit!"

Vares hüppas kondi keskele. Ta kraaksus: "Pooleks!
Pooleks!"

Viimaks tuli koer. Ta võttis kondi ära.

Harakas ja vares lenda|sid minema. Nad jäid kõigest ilma.

1. Kuula.

1. Mille harakas ja vares leidsid?
2. Mida linnud tahtsid kondiga teha?
3. Kes sai kondi endale?

2. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-2. Mida linnud hakkasid omavahel jagama?
Mille kohta on öeldud "seda"?
3. Mille peal harakas hüppas?
Kas ta hüppas ühe koha peal?
4. Harakas ei suutnud otsustada, kust kont pooleks teha. Ta näitas kondi peal erinevaid kohti.
Iga koha peal harakas kisas *mida*?
5. Vares ei olnud haraka ettepanekuga nõus?
Kuhu hüppas vares?
6. Kuidas tahtis vares konti jagada?
Kelle kohta on öeldud "ta"?
- 7.-8. Mis juhtus kondiga natukese aja pärast?
- 9.-10. Millest harakas ja vares jäid ilma?
Kelle kohta on öeldud "nad"?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Kust harakas ja vares võisid kondi leida?
Kelle toit see kont võis olla?
- 3.-6. Mille üle linnud vaidlesid?
- 7.-8. Kelle juurde koer tuli?
Kus võis koer olla enne tulekut?
Mida koer võis enne tulekut kuulda?
- 9.-10. Mida koer võis kondiga edasi teha?

* Eesti rahvajutt. Eisen, L., Hiie, E. *Lugemik-õpik I klassile*. Tallinn: Valgus, 1982. (tekst lihtsustatud)

4. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Mitut konti harakas ja vares jagasid?“

Kertu arvas: „Kahte. Üks oli sääreluu. Teine oli kont.“

Kristo vastas: „Ühte konti. Kondi kohta on tekstis öeldud sääreluu.“

Miku ütles: „Ühte konti.“

5. A. Loe lause. Leia tekstist sarnane lause. B. Järjesta laused.

Koer võttis kondi ära.

1. Linnud leidsid suure kondi.

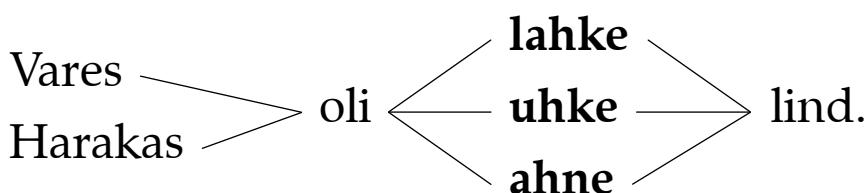
Linnud jäid kondist ilma.

Linnud hakkasid konti jagama.

Koer tuli lindude juurde.

6. Missugune lind oli vares (harakas)? Vali sobiv sõna. Moodusta laused.

Vares ja harakas olid ..... linnud.
(missugused?)

★ Mille pärast jäid linnud kondist ilma?

1. Linnud ei osanud (mida jagada?) .....

2. Koer võttis (mille ära?) .....

7. A. Loe laused. [Lauset*e* laiendam*ine*]

B. Loe lause. Leia sarnane lause (sarnased laused) tekstist.

Linnud leidsid maast kon*di*.

_____ suure kon*di*.

_____ .

Nad hakkasid kon*ti* jagama.

_____ kisades kon*ti* jagama.

_____ .

Viimaks tuli koer.

_____ lindu|de juurde koer.

_____ .

Ta võttis kon*di* ära.

_____ neilt kon*di* ära.

_____ .

Linnud jäid kon*dist* ilma.

_____ suurest kon*dist* ilma.

_____ .

Kust linnud leidsid kon*di*?
Missuguse kon*di* linnud leidsid?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna oli ...?

Mida linnud kon*di* jagamise ajal tegid?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna oli ...?

Kelle juurde koer tuli?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna oli ...?

Kellelt koer võttis kon*di* ära?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna oli ...?

Missugusest kon*dist* linnud jäid ilma?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna oli ...?

8. Vaata pilti (Kes ...? Kus ...? Mida teeb?)

A. Järjesta pildid. B. Lõpeta laused.

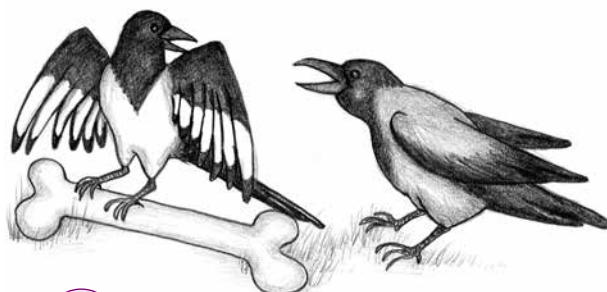

Lindude juurde jooksis (*kes?*) ...

Ta võttis ...

Harakas ja vares lendasid ...

Kont jäi (*kellele?*) ...

Harakas hüppas mööda ...

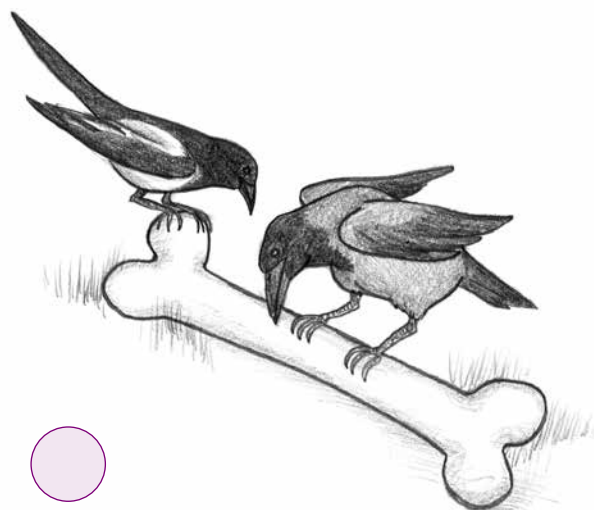
Ta kisas: "Siit! ... !"

Vares ja harakas nägid (*mida?*) ...

See lebas (*mille ees?*) ...

Linnud hakkasid konti ...

Vares hüppas kondi ...

Ta kraaksus: "Pooleks! ... !"

Ott ei oska veel tähti kirjutada. Tiit tahtis Otile õpetada o-tähe kirjutamist. Ott ei olnud nõus. Ta ütles Tiidule: "Ma ei oska!"

1. Mida Tiit tahtis Otile õpetada?
2. Kas Ott oli nõus kirjutamist proovima?
3. Mida Ott arvas kirjutamise kohta?
4. Mida oleks Ott pidanud teisiti tegema?

Teise klassi lastel oli eesti keele tund.

luge|sid luule|tust

vihi|kusse tuli kirju|tada

Eesti keele tund

Tunnis luge|sid lapsed luule|tust. Selles oli juttu tublist
koerast.

Pärast andis õpetaja uue ülesande. Vihi|kusse tuli kirju|tada
koerast kolm lauset. Laste arvates oli see raske töö.

Tiina arvas: "Küll on huvitav!"

Kreete kartis rasket tööd. Ta ütles: "Mina ei oska! Mina ei tee!"
Andi lausus: "Mina ka ei oska. Aga ma proovin."

1. Kuula.

1. Mida lapsed tunnis lugesid?
2. Mida lapsed pidid tegema pärast lugemist?

2. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-2. Kellest luuletuses räägiti?
Mille kohta on öeldud "selles"?
- 3.-5. Lapsed lõpetasid mille lugemise?
Mis ülesanne oli laste arvates raske?
6. Mida arvas Tiina kirjutamise kohta?
- 7.-8. Mida arvas Kreete kirjutamise kohta?
Mida Kreete ei tahtnud teha?
- 9.-10. Mida Andi enda arvates ei osanud?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Mis tunnis lapsed lugesid luuletust?
- 3.-5. Mis sõnad võis õpetaja lastele öelda?
6. Mis oli Tiina arvates huvitav?
- 7.-8. Miks Kreete ei tahtnud kirjutada?
- 9.-10. Mida Andi otsustas proovida?

4. Mis ülesannet lapsed pidasid raskeks?
Loe lause lapse kohta. Leia tekstist lapse sõnad. Kellele ... võis oma sõnad öelda?

1. Tiina|le meeldis kirju|tada.

2. Andi proovis üles|annet täita.

3. Kreete kartis rasket tööd.

Ta ei taht|nud üles|annet täita.

• Mida Tiina arvatavasti harjutas tunnis?

• Mida Andi harjutas tunnis?

• Mis tööd Kreete kartis?

• Mida Kreete ei tahtnud tunnis teha?
Kelle kohta on öeldud "ta"?

Kes lastest harjutasid kirjutamist hea meelega? Tõmba lapse nimele joon alla.

Harju|tamine teeb meistriks!

5. Sina tahad ka kirjutamist selgeks saada. Selleks on vaja koolis ja kodus harjutada.
Loe. Vali õige käitumisviis. Värv sobivad laused roheliseks.

1. Kuulan õpetaja juttu.

5. Kiigun tooli|ga.

2. Karjun ja jonnin tunnis.

6. Viskan pliatsi maha.

3. Vaatan alati tahvli|le.

7. Sodin oma vihikut.

4. Kirju|tan ilusad tähed.

Tiit tuli koolist koju. Poiss oli väga tõsine ja kurb.

Laura märkas venna tuju. Ta küsis: ... Tiit ütles: ... Tiit tunnistas üles: ...

Kas sul on mure?

Ma sain halvad hinded.

Ma ei julge emale rääki|da.

1. Mille kohta Laura Tiidult küsis?
2. Mis murest Tiit rääkis?
3. Mis kartusest Tiit Laurale rääkis?

4. Mida Tiit arvatavasti eelmisel õhtul kodus ei teinud?
5. Mida Tiit võis õhtul õppimise asemel teha?
6. Mida võis Laura Tiidule soovitada?

Isa vaatas Laura päevikut.

Kuula isa sõnu. Millist numbrit võis isa Laura päevikus näha? Vali.

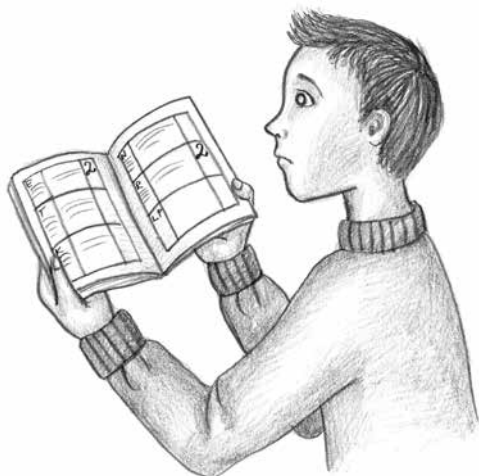
1. Isa imestas: "Küll sul on priske viis!"

5 5 5

2. Isa imestas: "Siin on nii priske neli!"

4 4 4

Tiit kuulis isa juttu. Ta läks teise tuppa. Tiit vaatas oma päevikut. Mis hinded olid päevikus? Tiidul oli halbade hinnete pärast häbi. Tiit tundis, et päevik on raske.

Raske kott

Ellen Niit

Poiss tuli koolist
ja kott oli raske,
küll oli raske,
kole|dasti raske.

Koti sees on poisil –
ehma|tate, jah te –
koti sees on poisil
neli prisket kahte.

1. Kuula.

1. Kes läks koolist koju?
2. Mis oli poisil kaasas?
3. Mis hinded poiss koolis sai?

2. Loe salm. Vasta küsimustele. Loe vastuseks õiged sõnad.

1. Kust poiss tuli koju?
Missugune oli koolikott poisi arvates?
2. Mis juhtus poisiga koolis?
4. Luuletaja arvas, et poisi hinded ehmatavad meid. Mitu kahte poiss sai?
Mis sõna on öeldud poisi hinnete kohta?

3. Loe luuletus. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1. Kes võis poisile kahed kirjutada?
- 2. Kuhu õpetaja võis kahed kirjutada?
- 3. Mis värvi pastakaga võis õpetaja kahed kirjutada?
- 4. Mis ainetes võis poiss kahed saada?
- 5. Missugune tuju võis poisil pärast kooli olla?
- 6. Mis võis poisi tuju muuta (halvaks) kurvaks?

4. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Mis võis sellel päeval muuta poisi koti raskeks?“

Miku ütles: „Poisil olid kotis rasked raamatud.“

Kristo vastas: „Poisil olid kotis rasked kahed.“

Kertu arvas: „Poisil võis kahtede pärast olla häbi. Poisile lihtsalt tundus, et kott on raske.“

5. Kuula. Loe luuletusest sarnane lause (sarnased sõnad).

- 1. Poiss läks koolist koju.
- 2. Koolikott tundus väga raske.
- 3. Poisil olid päevikus kahed.
- 4. Poiss sai ühel päeval neli kahte.

6. A. Loe. Vali sobiv sõna (sõnad). B. Loe laused.

Missugused hinded võisid olla poisi päevikus?

Päevikus olid $\left\{ \begin{array}{l} \text{suured neljad.} \\ \text{rasked kahed.} \\ \text{suured kahed.} \end{array} \right.$

- Mis värvi pastakaga võis õpetaja kahed kirjutada?
- Mis sõnad on öeldud luuletuses poisi hinnete kohta?
(priske – prisked)

Kui kiiresti võis poiss koju minna?

Poiss $\left\{ \begin{array}{l} \text{lippas nagu jänes.} \\ \text{kihutas nagu tuul.} \\ \text{venis nagu tigu.} \end{array} \right.$

- Kes võis poissi kodus oodata?
- Kas poiss võis midagi karta?
- Mida poiss arvatavasti ei tahtnud emale (isale) rääkida?

Mida võis poiss tunda pärast kahtede saamist?

Poisil oli $\left\{ \begin{array}{l} \text{häbi.} \\ \text{raske kott.} \\ \text{raske päevik.} \end{array} \right.$

- Kelle ees võis poiss häbi tunda kodus?
- Kelle ees võis poiss häbi tunda koolis?
- Mille pärast võis poiss häbi tunda?
- Mille pärast võis poiss kahed saada?
- Mida õpetaja võis poisile soovitada?
- Mida ema (isa) võis poisile soovitada?

Mis tundides sa joonistad? Millega sulle meeldib joonistada?

jõonis|tage

õpi|lased alus|tasid kiires|ti

vaidle|sid

Tunnis

Õpetaja palus lapsi: “Jõonis|tage tee!” Õpi|lased alus|tasid kiires|ti tööd.

Äkki kostis tagu|misest reast lärmi. Õpetaja nõudis: “Palun vaikust! Teised lapsed ei saa tööd teha.”

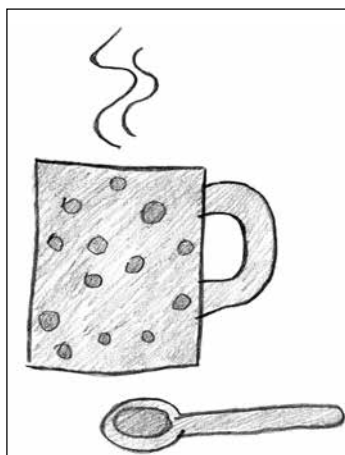
Klass jäi vaikseks.

Peagi vaidle|sid Madis ja Joonas jälle.

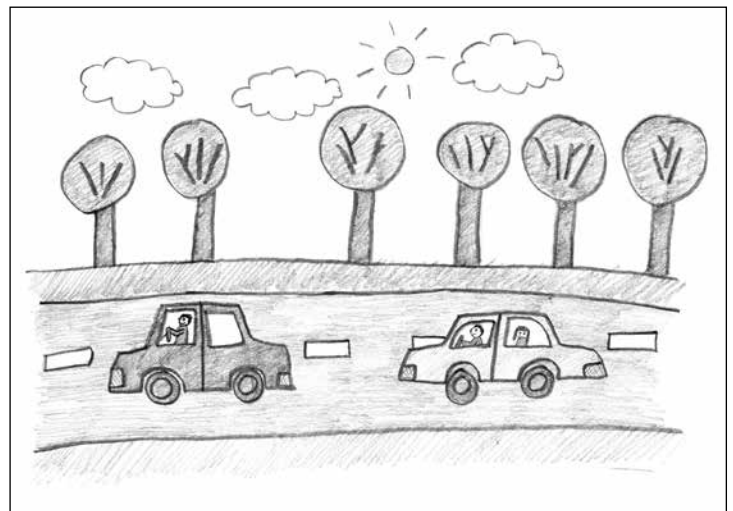
“Sa joonis|tad vales|ti,” lausus Madis paha|selt.

“Ise teed vales|ti,” sõnas Joonas tige|dalt.

Õpetaja ruttas poiste juurde. Ta kutsus kõik lapsed pilte vaata|ma.

Madise pilt

Joonase pilt

1. Kuula.

1. Mida õpetaja palus lastel teha?
2. Mis juhtus õpilastega tagumises reas?

3. Kelle pilt õpetaja ja lapsed vaatasid?

2. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Mida õpetaja palus lastel joonistada?

Mis tööd lapsed kiiresti alustasid?

3. Mis kostis tagumisest pingireast?

4.-5. Mida õpetaja lastelt nõudis?

Keda õpetaja arvates lärm segas?

6. Mis juhtus klassis pärast õpetaja keelamist?

7. Kes hakkasid varsti jälle vaidlema?

8. Mida Madis arvas Joonase pildi kohta?

Kuidas Madis ütles oma arvamuse?

9. Mida Joonas arvas Madise pildi kohta?

Kuidas Joonas ütles oma arvamuse?

10.-11. Kelle juurde läksid õpetaja ja lapsed?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-2. Mis tund võis lastel olla?

3.-6. Kelle käest õpetaja nõudis vaikust?

7.-9. Vaata pilte.

Mida joonistas Madis (Joonas)?

Kes sinu arvates joonistas õigesti?

4. Mille pärast poisid vaidlesid? Moodusta laused.

Madis > oli < paha|ne > ..... peale.
Joonas > < tige > ..... (kelle?)

Madis > arvas, et ..... joonis|tas valesti.
Joonas > < (kes?)

5. Õpetaja aitas vaidluse lõpetada. Ta selgitas lastele, et sõnal võib olla mitu tähendust.

Õpetaja tuletas lastele meelde klassireeglid.

Loe. Missugused reeglid Madis ja Joonas unustasid?

Meie klassi reeglid

1. Iga päev tervitan kõiki.

3. Räägin vaikse häälega.

2. Tunnis tõstan kätt.

4. Palun õpetaja abi.

1. Kuula. Korda.

1. *Kadril oli pinal kaasas.*   2. *Kadril oli uus pinal kaasas.*   3. *Kadril oli täna uus pinal kaasas.*

imetlesid

äge = tore

järgmisel nädalal

Uus pinal (1. osa)

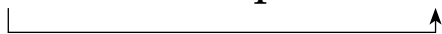
Hommikul tulid lapsed klassi. Kadri näitas oma uut pinalit. Teised imetlesid seda.

Martin hõikas: “Äge! Ma saan järgmisel nädalal ka uue!”

“See on nii ilus! Ma tahaks ka!” lausus Kersti.

Tanel kiitis ka pinalit. Ta küsis veel: “Kuidas see lahti käib!”

Triinu vaatas eemalt. Ta ei öelnud midagi.

2. Kuula.

1. Kus lapsed hommikul kokku said?   2. Mida Kadri näitas teistele lastele?

3. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1. Millal lapsed tulid klassi?	6.-7. Mida arvas Kersti pinali kohta?
2.-3. Mida lapsed imetlesid?	Mida Kersti soovis endale?
Mille kohta on öeldud “seda”?	8.-9. Mida Tanel tahtis pinali kohta teada?
4.-5. Mis sõna ütles Martin pinali kohta?	Mille kohta Tanel ütles “see”?
Millal Martin loodab saada uue pinali?	10.-11. Kes seisis teistest lastest kaugemal?
	Mida Triinu ütles pinali kohta?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-3. Missugune võis olla Kadri tuju?	8.-9. Mis sõnadega võis Tanel pinalit kiita?
Mille üle võis Kadri rõõmustada?	10.-11. Kes lastest vaatasid pinalit lähedalt?
4.-7. Kes lastest kiitsid pinalit?	Mida võis Triinu pinali kohta arvata?

5. Loe laused.

Kadri näitas uut pinalit sõpra|dele.

_____ uut pinalit.

_____ pinalit sõpra|dele.

Lapsed kiitsid Kadri uut pinalit.

_____ uut pinalit.

_____ Kadri pinalit.

Triinu vaatas Kadri pinalit eemalt.

_____ Kadri pinalit.

_____ pinalit eemalt.

- Missugust pinalit Kadri näitas?
- Kellele Kadri näitas pinalit?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Loe 1. (viimane) sõna.
- Mitmes on sõna ...?

- Missugust pinalit lapsed kiitsid?
- Kelle pinalit lapsed kiitsid?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Loe 1. (viimane) sõna.
- Mitmes on sõna ...?

- Kelle pinalit Triinu vaatas?
- Kust Triinu vaatas pinalit?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Loe 1. (viimane) sõna.
- Mitmes on sõna ...?

6. Kellele võis Kadri pinal meeldida? Otsusta teksti põhjal. Loe vastav lause tekstist.

Kadri pinal meeldis ...	JAH	EI TEA
Kadri le enda le	x	
1. Kersti le		
2. Marti nile		
3. Tane lile		
4. Triinu le		

algu|ses

oli kadu|nud

vaatas pōran|dale

Uus pinal (2. osa)

Tunni algu|ses oli Kadri pinal kadu|nud. Tüdruk otsis kotist ja sahtlist. Puges laua alla. Pisar tuli silma.

Kadri vaatas sõpra|de poole. Ta küsis: “Kes teab, kus mu pinal on?”

Martin kehi|tas õlgu.

Kersti rapu|tas pead. Ta vastas: “Ma tõesti ei tea!”

Tanel hõikas: “Äkki on ikka kotis!”

Triinu seisis vaikselt. Ta vaatas pōran|dale.

Kadri sai aru, kelle käes on pinal. Triinu oli salaja pinali ära võtnud.

1. Kuula.

1. Mida Kadri otsis igalt poolt?

2. Kas sõbrad teadsid pinali asukohta?

2. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausetate tähenduste seostamine]

1. Millal oli Kadri pinal kadunud?

2.-4. Kust Kadri pinalit otsis?

Kelle kohta on öeldud “tüdruk”?

Mis juhtus Kadriga?

5.-6. Kelle käest Kadri küsis oma pinali kohta?

Kadri lootis, et sõbrad teavad pinali asukohta.

7. Näita Martini liigutust.

Kas Martin teadis pinali asukohta?

8.-9. Näita Kersti liigutust.

Kas Kersti teadis pinali asukohta?

10. Kus võis pinal olla Taneli arvates?

11.-12. Kuidas seisis Triinu?

Kuhu Triinu vaatas?

Kelle kohta on öeldud “ta”?

13.-14. Mida Kadri sai aru?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-4. Uus pinal oli kadunud.

Mida Kadri võis tunda?

5.-10. Kes lastest teadis pinali asukohta?

11.-14. Kes ei julgenud Kadri otsa vaadata?

Triinul võis olla häbi.

Mida Triinu võis häbeneda?

4. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Kes teadis pinali asukohta?“

Miku ütles: „Mitte keegi ei teadnud.“

Kristo vastas: „Tanel teadis. Pinal oli Kadri kotis.“

Kertu arvas: „Triinu võis teada. Triinu võis võtta salaja pinali endale. Pärast ta kartis seda tunnistada.“

5. Loe. Lõpeta laused.

Kadri oli hommi|kul .....

õnne|tu   õnne|lik

Uus pinal kadus ära. Kadri oli .....

õnnetu   õnnelik

Pinali võttis salaja ära .....

Kersti   Tanel   Triinu

1. Mille üle oli Kadri õnnelik?

3. Kuidas sõbrad võisid Kadrit lohotada?

2. Mille pärast oli Kadri õnnetu?

4. Kelle pinali Triinu võttis ära?

6. A. Kuidas Triinu käitus? Lõpeta laused.   B. Mida Triinu oleks pidanud tegema teisiti?

Triinu ..... Kadri pinali.

võttis salaja   laenas

Pärast ta .....

varjas oma süüd   tunnis|tas üles

7. A. Arvatavasti Triinu kahetses pinali võtmist. Mida Triinu võis Kadrile öelda? Loe.

B. Milliste sõnadega Triinu vabandas? Loe. Värv sobivad laused.

1. Triinu vabandas.

1. “Anna andeks!

Tüdruk andis lubaduse.

Ma ei võta enam teiste asju!”

2. Triinu selgitas, miks ta võttis pinali.

2. “Mulle meeldis see pinal.”

3. Triinu tunnistas, et ta käitus valesti.

3. “Olen süüdi.”

4. Triinu vabandas.

4. “Palun vaban|dust!

Tüdruk andis lubaduse.

Ma enam ei võta asju salaja.”

5. Triinu põhjendas, miks ta võttis pinali.

5. “Ma tahtsin ka sellist pinalit.”

Ott, Laura ja Tiit valmistusid emadepäevaks. Nad arutasid, kuidas ema üllatada.

Ott ütles: ... Laura tegi ettepaneku: ... Tiit lisas: ...

Ma jöonis|tan pildi.

Korja|me aiast lilli.

Koris|tame toad ka ära!

1. Mis üllatuse Ott kavatses emale teha?

Kelle kohta Ott ütles "ma"?

2. Mis ettepaneku Laura tegi vendadele?

Kust Laura arvates võis lilli korjata?

2. Kellega koos Laura kavatses lilli korjata?

3. Mis ettepaneku tegi Tiit?

Kellega koos Tiit kavatses tube koristada?

viib süngi = viib voodisse

pösk on nutust röske = pösel on pisa|rad

veidi = natuke

Emä

Felix Kotta

Kes viib mind süngi süles?

Kes äratab mind üles?

Kes paitab minu pöske,

kui pösk on nutust röske?

Kes paran|dab mu kleidi,

kui kleit on katki veidi?

Kes hakkab kinnast kudu|ma,

kui kõik on läinud tudu|ma?

Ei keegi muu kui tema,

memme|ke, mu emä!

1. Kuula.

1. Kellest luuletuses räägiti?

2. Kuidas ema hoolitses oma lapse eest?

2. Loe lause. Vasta küsimustele.

1. Kuhu ema viib lapse õhtul?

2. Millal ema äratab lapse üles?

3. Mõnikord laps nutab.

Mis sõnad on öeldud märja põse kohta?

Kuidas ema lohutab oma last?

4. Mida ema teeb katkiste riietega?

5. Mida ema koob lastele talveks?

Pärast mida ema hakkab õhtul kuduma?

Kellele ema võib veel midagi kududa?

6. Mis sõnad ütles laps oma ema kohta?

3. Vasta küsimustele.

1. Mida sinu ema teeb kodus?

2. Mis kuus on emadepäev?

3. Mida sa saad oma emale kinkida?

4. Mis töid sa saad aidata emal teha?

4. Kuula. Leia luuletusest sobivad read. Loe. Vasta küsimusele.

1. *Ema paneb õhtul lapse magama.*

2. *Hommikul äratab ema lapse üles.*

3. *Ema lohutab nutvat last.*

4. *Ema parandab katkised riided ära.*

5. *Ema koob lastele kindaid.*

- Mida ema võib lapsele õhtul soovida?
- Mida ema võib hommikul lapsele öelda?
- Mis sõnadega võib ema last lohutada?
- Mis riideid võib ema parandada?
- Mida ema võib veel kududa?

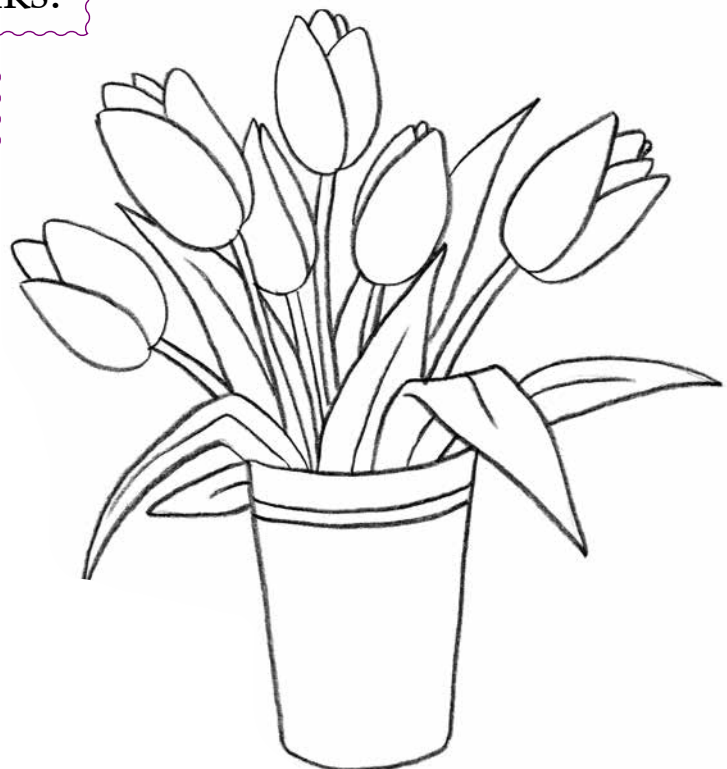
5. Mida saad emale emadepäevaks soovida? Loe. Värv sobivad laused.

1. Palju õnne sünni-päevaks!

2. Toredat emade-päeva!

3. Ilusat emade-päeva!

4. Kaunist vahe-aega!

1. Kuula lauset. Korda.

1. Mikk tuli külla.

2. Sõber Mikk tuli külla.

3. Sõber Mikk tuli Peebule külla.

1. Õues kires kukk.

2. Õues kires suur kukk.

3. Õues kires suur kirju kukk.

pistis toa poole jooksu = hakkas jooksuma toa poole

toime|tas õue peal

tormas kange kiiru|ga

poisil oli jänes põues = poiss kartis

Jänes põues*

Peep oli suvel vanaema ja vanaisa juures. Kord tuli Mikk Peebule külla. Poisid hakkasid õuel mängima majade ehitamist. Peep vedas oma kalluriga kive kohale. Mikk ladus kividest müüre.

1. Kellele Mikk läks külla?

2. Kus poisid mängisid?

3. Mis mängu poisid mängisid?

Äkki kires kukk kõva hääle|ga. Mikk pistis hirmu|ga toa poole jooksu.

Peebu vana-ema toime|tas õue peal. Memm vaatas Miku|le järele. Ta ütles: "Sellel poisil on küll jänes põues."

Peep tormas kange kiiru|ga Miku|le järele. Ta hüüdis: "Näita jänest! Palun, näita oma jänest!"

Peep soovis: "Hakka|me hoopis jäne|sega mängi|ma!"
Kuid Mikk ei saanud jänest näidata. See polnud ju mingi tava|line jänes. Teda silma|ga ei näegi.

2. Kuula.

1. Kelle kiremist Mikk kuulis?

2. Kes vaatas Miku jooksmist?

3. Mis looma tahtis Peep näha?

4. Kas Mikk sai näidata Peebule jänest?

* Eno Raua järgi (tekst lihtsustatud).

3. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

- 1. Missuguse häälega kukk kires?
- 2. Kuhu Mikk tahtis joosta?
- 3. Kus oli Peebu vanaema?
- 4. Kelle jooksmist vanaema vaatas?
- 5. Mida vanaema ütles Miku kohta?
Vanaema jutu järgi oli jännes kus?
- 6. Mis sõnad öeldi Peebu jooksmise kohta?
- 7.-8. Keda Peep palus näha?
- 9. Mis ettepaneku Peep tegi Mikule?
- 10. Keda Mikk ei saanud näidata?
- 11.-12. Keda tegelikult ei olnud olemas?

4. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-2. Mis hirmutas Mikku?
- 3.-5. Kelle kohta on öeldud "memm"?
- 6.-9. Kelle jänesega Peep tahtis mängida?
- 10.-12. Kelle jännes ei olnud tavaline jännes?
Kelle kohta on öeldud "see"?
Keda ei olnud võimalik näha?
Kelle kohta on öeldud "teda"?

5. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Mida Mikk võis kuke kohta mõelda?
Mikk hakkas jooksuma.
Mida Peep võis samal ajal teha?
- 3.-5. Mida võis vanaema õues teha?
Kes kuulis vanaema sõnu?
- 10.-12. Mida Mikk võis Peebule öelda?

6. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Miks sinu arvates Mikk ei näidanud oma jänest?”

Miku ütles: „Mikul ei olnud aega. Ta tahtis kiiresti tuppa jõuda.”

Kristo vastas: „Mikk ei saanud jänest näidata. See ei olnudki päris jännes.”

Kertu arvas: „Mikk ei saanud jänest näidata. Mikul olid särginööbid kinni.”

7. Loe. Vali vanaema sõnadele sobiv tähendus. Märki sobiva lause ette x.

Vana-ema ütles nii: “Sellel poisil on jännes põues.”

Vana-ema arvas nii: ...

- 1. Mikk peitis jänest särgi all.
- 2. Mikk hoidis jänest taskus.
- 3. Mikk kartis kuke kire|mist.
- 4. Mikk lippas nagu jännes.

8. Kellest oli tekstis juttu? Loe. Vali lünka sobiv sõna.

lindu kuke Ta

Õues oli suur kirju kukk.

..... kires kõva häälega.

Mikk kartis seda

.....

Poiss tahtis ennast ..... eest ära peita.

Poiss tal Ta

Mikk kuulis kuke kiremist.

..... pistis toa poole jooksu.

..... tahtis kuke eest peitu puge|da.

Päri|selt ei olnud ..... jänest põues.

poiss Ta Ta

Peep vaatas Miku jook|s|mist.

..... kuulis ka vana-ema sõnu.

Väike ..... jooksis sõbra|le järele.

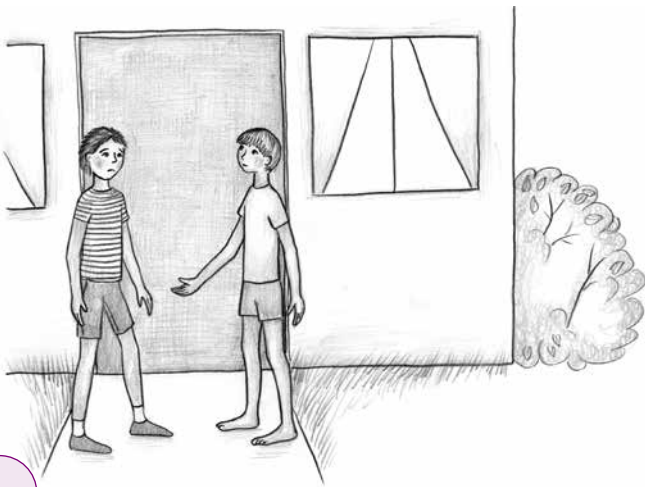
..... soovis näha Miku jänest.

9. Vaata pilti (Kes ...? Kus ...? Mida teeb?)

A. Järjesta pildid. B. Lõpeta laused.

Mikk ei saanud jänest ...
See polnud tavaline (kes?) ...
Mikk hoopis kartis (keda?) ...

Peep tormas Mikule ...
Ta hüüdis: "Palun näita ...!
Hakkame jänesega ...!"

Peebu vana-ema oli (kus?) ...
Ta vaatas Mikule ...
Vana-ema ütles:
"Sellel poisil on ... ."

Kukk kires kõva (millega?) ...
Mikk tundis suurt (mida?) ...
Ta hakkas jooksma (kuhu?) ...

ei tohti|nud tikku|dega mängi|da
unus|tas ema keelu
suure vaeva|ga

oli ammu ära keela|nud
tõmbas põle|ma
said tule kustu|tada

Tule-tikud*

Juku oli üksin|da toas. Poiss tõi kapist tikud.

Juku ei tohti|nud üksi tikku|dega mängi|da. Selle oli ema
tal ammu ära keela|nud. Aga Juku unus|tas ema keelu.

Juku võttis toosist tiku. Ta tõmbas selle põlema. Tuli põletas
poisi sõrme. Tikk kukkus voodisse. Voodis pääses tuli lahti.

Juku kohkus väga. Ta jooksis õue ja hakkas appi hüüdma.
Juku häda-kisa kuulsid naabrid ja tulid appi. Nad said veel
suure vaeva|ga tule kustu|tada.

1. Kuula.

1. Mida Juku kapist võttis?
2. Mida ema ei lubanud Jukul tikkudega teha?
3. Mis kukkus voodisse?
4. Kes kustutasid tulekahju?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Kellega koos Juku oli toas?
2. Kust poiss võttis tikud?
3. Mida Juku ei tohtinud tikkudega teha?
4. Millal ema oli rääkinud tikkudega mängimisest?
5. Kelle jutu Juku unustas ära?
6. Mille seest võttis Juku tiku?
7. Mida Juku tikuga tegi?
8. Kust Juku tiku välja võttis?
8. Mida tikutuli põletas?
9. Kuhu tikk Juku käest kukkus?
10. Kus tekkis tulekahju?
11. Mis juhtus Jukuga?
12. Kuhu Juku toast jooksis?
Mida Juku hakkas õues tegema?
13. Kellele naabrid tulid appi?
14. Mida naabrid tegid Juku toas?
Kas tuld oli kerge kustutada?

* Eisen, L., Hiie, E. *Lugemik-õpik I klassile*. Tallinn: Valgus, 1982 (tekst muudetud-lihtsustatud).

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Kelle kohta on öeldud "poiss"?	6.-10. Mis juhtus toas?
3.-5. Mille oli ema Jukul ära keelanud? Kelle kohta on öeldud "tal"?	11.-12. Mille nägemine hirmutas Jukat? 13.-14. Kuidas naabrid aitasid Jukat?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-2. Kus võis olla Juku ema (isa)?	8.-10. Mille pärast lasi Juku tiku sõrmede vahelt lahti?
3.-5. Kas sinu arvates isa lubas Jukul tikke võtta?	11.-12. Mis abi oli Jukul vaja?
6.-7. Mille külje vastu Juku tõmbas tikku?	13.-14. Millega naabrid võisid tuld kustutada?

5. A. Loe lause. Leia sarnane lause tekstist. B. Järjesta laused.

1. Juku võttis kapist tiku-tõõsi.

Toas tekkis tule-kahju.

2. Ema ei luba|nud tikku|dega mängi|da.

Juku tõmbas tiku põlema.

Naabrid kustu|tasid toas tule ära.

Juku kutsus õues abi.

6. Kuidas Juku võis appi hüüda? Loe. Vali sobivad appikutsed.

1. Appi, appi! Tuli lahti!

2. Hoidke kaug|le! Siin on ohtlik!

3. Tulge appi! Toas põleb!

4. Ärge tulge siia! Siin põleb!

5. Aida|ke!

7. A. Loe. Vali lause kohta sobiv küsimus.
B. Loe küsimus. Küsi vastust kaaslase käest.

Lause

Küsimused

Juku võttis kapist tiku-toosi.

1. **Kelle** Juku kapist võttis?

2. **Mille** Juku kapist võttis?

Poiss tõmbas tiku põlema.

1. **Mille** poiss tõmbas põlema?

2. **Kelle** poiss tõmbas põlema?

Naabrid kuulsid häda-kisa.

1. **Keda** naabrid kuulsid?

2. **Mida** naabrid kuulsid?

8. Alati ei saa tuld ise ära kustutada. Keda kutsud appi?
Harjuta abi kutsumist telefoni teel. Loe. Vasta küsimustele.

112 kuuleb. Mis juhtus?

Kus põleb? Ütle aadress.

Kas keegi on veel majas?

Kas keegi sai vigastada?

Ütle oma telefoni-number.

Abi tuleb kohe!

Lastel oli matemaatika tund. Õpetaja selgitas uut ülesannet. Tiit ei kuulnud õpetaja selgitusi. Ta alustas kiiresti ülesande lahendamist. Pärast selgus, et Tiit lahendas ülesande täiesti valesti.

1. Mida Tiit tunnis ei kuulnud?

2. Mis juhtus Tiidu ülesandega?

kuke|ke = noor kukk

kana|ke = noor kana

rohe|lisi sõstraid = tooreid sõstraid

sõstrad küpse|vad

Õpi ootama* (1. osa)

Kord elasid õde-venda – kukeke ja kanake.

Kukeke jooksis aeda. Seal nokkis ta rohe|lisi sõstraid. Kanake

rääkis talle: “Ära söö, Peeter! Oota, kuni sõstrad küpse|vad.”

Kukeke ei kuula|nud õe sõna. Ta nokkis sõstraid edasi.

Vaevalt jaksas koju minna. “Ai-ai!” kaebas kukk. “Kõht valutab!”

Väga valus on!”

1. Kuula.

1. Mis linnud elasid koos?

3. Mis juhtus kukega pärast sõstarde söömist?

2. Mis marju kukeke nokkis?

2. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1. Kellega koos elas kukeke?

6.-7. Mida kukeke ikka sõstardega tegi?

2.-3. Kus kukeke nokkis sõstraid?

8. Kuhu kukekesel oli pärast söömist

Missuguseid sõstraid kukeke nokkis?

raske minna?

4.-5. Kellel kanake keelas sõstraid süüa?

9.-11. Mis juhtus kukega pärast sõstarde söömist?

Kui kaua kanake soovitas Peetril oodata?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-3. Mis sõstarde põõsas võis aias kasvada?

6.-7. Mida kukeke võis õele öelda?

Mis värvi on küpsed punased (must-) sõstrad?

8.-11. Mida oleks kukeke pidanud aias

4.-5. Mida kanake võis teada tooreste marjade kohta?

tegema teisiti?

Mis aastaajal see lugu võis juhtuda?

* K. Ušinski (lauseid lühendatud) – Eisen, L., Hiie, E. *Lugemik-õpik I klassile*. Tallinn: Valgus, 1982.

4. Kuula lauset. Korda.

1. Kukeke nokkis marju.

2. Kukeke nokkis aias marju.

3. Kukeke nokkis aias tooreid marju.

1. Kanake keelas süüa.

2. Kanake keelas süüa marju.

3. Kanake keelas süüa tooreid marju.

5. Lõpeta laused. Kasuta 2. ja 3. lauses erinevaid sõnu: **sõstraid = marju**

Ühes kodus elasid (kes?) ..... ja .....

Kukeke nokkis aias rohe|lisi (mida?) .....

Kanake keelas süüa tooreid (mida?) .....

Kukeke ei kuula|nud õe (mida?) .....

Ta sõi (mida?) ..... edasi.

Varsti kaebas kukeke (mida?) .....

Õpi ootama (2. osa)

Varsti kukeke paranes ja läks põllu|le. Jooksis, hüppas ja läks higiseks. Tormas jõe äärde külma vett jooma. Kanake hüüdis talle: “Ära joo! Oota, kuni maha jahtud!”

Kukeke ei kuula|nud õe sõna. Ta jõi ikka külma vett. Varsti tõusis kukel palavik. Õde sai ta vaeva|ga koju viia.

Kanake jooksis arsti järele. Arst kirjutas kukele kibedat rohtu.

Peetri|ke lamas kaua aega haige|na voodis.

1. Kuula.

1. Mida tegi kukeke põllul?

2. Mis juhtus kukekesega pärast vee joomist?

3. Mida kukeke pidi haigena tegema?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1. Kuhu läks kukeke pärast terveks saamist?	8.-9. Mis juhtus kukekesega pärast vee joomist?
2. Missuguseks muutus kukekese keha?	9.-10. Kellele kanake rääkis kuke haigusest?
3. Missugust vett kukeke tahtis juua?	Missugust rohtu pidi haige kukeke neelama?
4.-5. Mida kanake keelas Peetril teha?	11. Kus Peetrike pidi haigena lamama?
Kui kaua kanake soovitas Peetril oodata?	
6.-7. Missugust vett kukeke jõi?	
Kelle kohta on öeldud "ta"?	

3. Kuula. Leia tekstist sarnane lause.

1. Kukeke tahtis juua külma vett.
2. Kanake ei lubanud juua külma vett.
3. Kanake soovitas vennal oodata.
4. Kukeke ei hoolinud kana keelust.
5. Kukeke jäi haigeks.
6. Haige kukeke oli väga nõrk.
7. Arst käskis Peetril võtta rohtu.
8. Haige kukeke pidi olema voodis pikali.

4. Lõpeta laused.

Kukeke (tegi mida?) ..... ja .....

Ta muutus (missuguseks?) .....

Kanake keelas juua külma (mida?) .....

Kukeke ei kuula|nud õe (mida?) .....

Ta jõi (missugust?) ..... vett.

Peetril tõusis kõrge (mis?) .....

Kanake kutsus (kelle?) .....

Haige kukeke lamas (kus?) .....

Ta pidi neela|ma (missugust?) ..... rohtu.

tahtis minna uisu|tama

jää pragu|nes

Õpi ootama (3. osa)

Saabus talv. Kukeke tahtis minna jõe peale uisu|tama.

Kanake keelas: "Ära mine! Jää on veel nõrk. Oota veel!"

Kukeke ei kuula|nud õe sõna. Ta läks ikkagi jääle. Uisutas,
uisutas. Jää pragu|nes. Kukeke kukkus külma vette ja kadus.

1. Kuula.

1. Mida kukeke tahtis talvel teha?

2. Mis juhtus kukekesega nõrgal jääl?

2. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lause te tähenduste seostamine]

1.-2. Millal tahtis kukeke minna uisutama?

6.-7. Kuhu kukeke läks pärast kana keelamist?

3.-5. Kuhu kanake keelas kukekesel minna?

Kelle kohta on öeldud "ta"?

Mida kanake ütles jää kohta?

8.-10. Mis juhtus jääga?

Mida kanake soovitas kukekesel teha?

Kuhu kukeke läbi jää kukkus?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

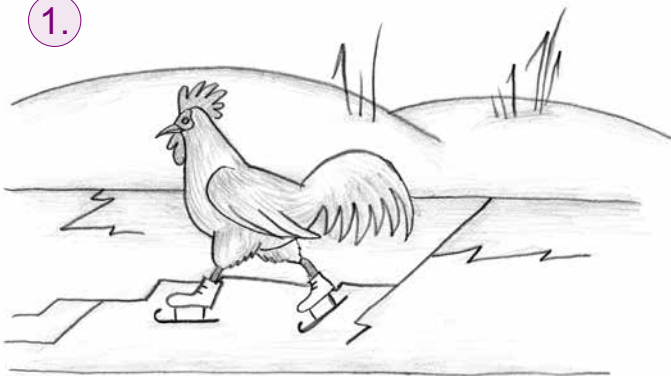
1.-2. Mis juhtus talvel jõe veega?

6.-7. Mida kukeke tahtis jääl teha?

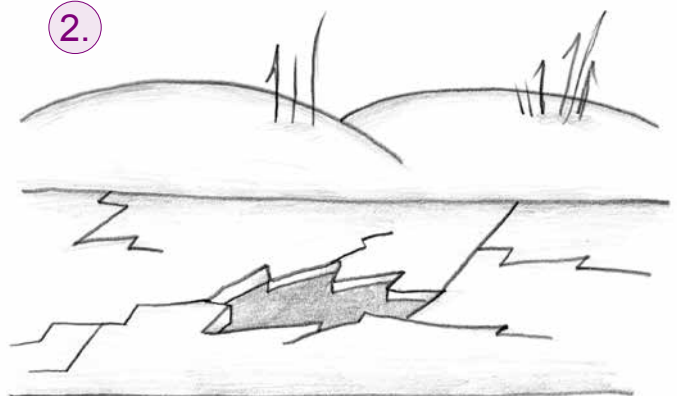
3.-5. Mida kukeke pidi veel ootama?

8.-10. Mis võis kukekesega vees juhtuda?

1.

2.

4. A. Vaata pilti. Mis aasta-aeg on pildil kujutatud? Mille järgi otsustasid?
B. Loe lause (7.-10.). Näita pilti.

5. Loe. Lõpeta laused.

Kukeke tegi nii:

Kukeke sõi tooreid (mida?)

.....

Ta ei ooda|nud, kuni sõstrad
küpse|vad.

★ Kes soovitas kukekesel oodata?

Kukega juhtus nii:

Kukel hakkas kõht

.....

(Mis juhtus kukekese kõhuga?)

★ Mida kukeke oleks pidanud teisiti tegema?

Kuke nahk oli kuum ja higine.

Ta jõi külma (mida?) .....

Ta ei ooda|nud, kuni nahk
jahtub.

★ Kes soovitas kukekesel oodata?

Kukeke jäi .....

(Mis juhtus kukega pärast külma vee joomist?)

★ Mida kukeke oleks pidanud teisiti tegema?

Kukeke uisutas jõe-jääl.

Jää oli (missugune?) .....

Kukeke ei ooda|nud pakast.

★ Kes soovitas kukekesel oodata?

Jää pragunes.

Kukeke kukkus külma

..... ja .....

(Mis juhtus kukekesega?)

★ Mida kukeke oleks pidanud teisiti tegema?

6. Vali sobivad omadused. Tõmba valed sõnad maha.

Kukeke oli kännat|lik ja sõna-kuule|lik
kännata|matu sõna-kuulma|tu.

★ Mida kukeke ei kannatanud oodata?

★ Kelle sõna kukeke ei kuulanud?

Tiit ja Ott vaatasid televiisorist filmi. See film oli loomadest.

Tiit küsis Ottilt: ... Ott vastas: ...

Kes on sinu lemmik-loom?

Hamster.

★ 1. Kelle lemmiklooma tahtis Tiit teada?

2. Kes oli Oti lemmikloom?

Lemmikloom on lapsele sõber.

lapi|line = laigu|line

oskab hambus kotti kanda

ei passi = ei sobi

Sõber

Adolf Rammo

Ta on ilus lapi|line,

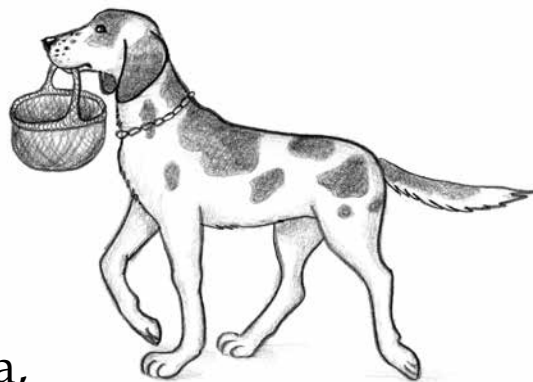
nina tipi-täpi|line.

Oskab kenalt käppa anda,

hambus kotti, korvi kanda.

Mis vaid sõbra|le ei passi –

ajab taga iga kassi.

★ Vali sobiv pilt:
 1) laiguline koer, 2) täpiline koer,
 3) lapiline koer, 4) tassib hambus korvi,
 5) hoiab hambus kotti

1. Kuula.

1. Kes see sõber võiks olla?

2. Loe luuletuse rida. Vasta küsimustele.

1. Mis muster on sõbra karvade peal?

2. Mis on näha sõbra nina peal?

3. Mida sõber oskab käpaga teha?

4. Mida sõber oskab hammastega kanda?

5. Mille vahel koer oskab korvi (kotti) kanda?

6. Keda koeral meeldib taga ajada?

7. Mida koera omanik arvab kasside tagaajamise kohta?

3. Loe laused. [Lausete laiendamine]

Koera seljal on _____ laigud.

_____ pruunid laigud.

_____ .

Sõbra koonul on _____ täpid.

_____ mustad täpid.

_____ .

Koer oskab käppa anda.

Sõbra|lik koer _____ .

_____ .

Koer tassib hambus _____ korvi.

_____ suurt korvi.

_____ .

- Mis värvi laigud on koera seljal?
- Mis värvi laigud võivad koertel veel olla?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna on ...?

- Mis värvi täpid on koonul?
- Mis värvi täpid võivad veel koerte koonul olla?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna on ...?

- Mida koer oskab anda?
- Kellele koer võib käppa anda?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna on ...?

- Mida koer oskab tassida?
- Mida koer võib veel tassida?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes sõna on ...?

Ott oli emaga poes. Ott nägi kommiriuli juures väikest tüdrukut. Tüdruk nõudis oma emalt kommi. Tüdruk jonnis ja trampis jalgu. Ott hakkas ka jalgu trampima. Ema imestas. Ott pole mitte kunagi sedasi teinud. Ema arvas, et Ott käitus rumalalt.

1. Kus Ott koos emaga oli?
2. Keda Ott poes nägi?
3. Mida väike tüdruk poes tegi?
4. Kelle moodi hakkas Ott käituma?
5. Mille üle Oti ema imestas?
6. Kas emale meeldis Oti käitumine?

Kõiki asju ei ole õige järele teha. Kanapoeg tegi kõike samamoodi nagu pardipoeg. Loeme, mis juhtus kanapojaga.

Kana-poeg ja pardi-poeg*

Munast tuli välja pardi-poeg.

“Mina tulin munast välja!” teatas ta.

“Mina ka,” lausus kana-poeg.

“Mina lähen jalu|tama,” ütles pardi-poeg.

“Mina ka,” sõnas kana-poeg.

“Mina leidsin ussi,” uhkus|tas pardi-poeg.

“Mina ka,” piiksus kana-poeg.

“Mina tahan supel|da,” ütles pardi-poeg.

“Mina ka,” teatas kana-poeg.

“Mina ujun,” hõikas pardi-poeg.

“Mina ka!” hüüa|tas kana-poeg. “Appi!” ...

Pardi-poeg tiris kana-poja veest välja.

“Mina lähen veel suple|ma,” rääkis pardi-poeg.

“Aga mina ei lähe,” teatas kana-poeg.

* V. Sutejev (lühendatud) - Eisen, L., Hiie, E. *Lugemik-õpik I klassile*. Tallinn: Valgus, 1982.

1. Kuula.

1. Kes rääkisid omavahel?
2. Kelle moodi käitus kanapoeg?
3. Mis õnnetus juhtus kanapojaga?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lauseste tähenduste seostamine]

1. Mille seest tuli parditibu välja?
2. Mida rääkis pardipoeg sündimise kohta? Kelle kohta on öeldud "ta"?
3. Mida teatas kanapoeg munast koorumise kohta?
4. Kes otsustas minna jalutama?
5. Mida ütles kanapoeg jalutamise kohta?
6. Mida ütles pardipoeg toidu leidmise kohta?
7. Mida ütles kanapoeg toidu leidmise kohta?
8. Mida kavatses pardipoeg vees teha?
9. Mida kanapoeg kavatses vees teha?
10. Mida teatas pardipoeg ujumise kohta?
11. Mida teatas kanapoeg ujumise kohta?
12. Kes hüüdis appi? Kus kanapoeg hüüdis appi?
13. Kus pardipoeg tõmbas kanapoja välja?
14. Mida pardipoeg otsustas veel vees teha?
15. Kuhu kanapoeg ei tahtnud enam minna?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1-3. Mis lind haudus välja pardipoja? Mis lind haudus välja kanapoja? Kus kanapoeg ja pardipoeg võisid kokku saada?
- 4.-5. Kus tibud võisid jalutada?
- 6.-7. Mille seest pardipoeg võis ussi leida? Mida pardipoeg võis ussiga teha?
- 6.-7. Mille seest kanapoeg võis ussi leida? Mida kanapoeg võis ussiga teha?
- 8.-12. Kus pardipoeg võis ujuda? Kas pardid oskavad ujuda? Mis kanapojaga võis vees juhtuda? Kas kanad oskavad ujuda?
- 13.-15. Mida kanake sai teada oma ujumisoskuse kohta?

4. A. Moodusta lause.

Pardi-poeg

Pardi-tibu ...

Pardike

Kana-poeg

Tibuke ...

Tibu

koorus munast.

läks jalu|tama.

leidis mulla seest ussi.

läks suple|ma.

ujus vees.

päästis kana-poja ära.

läks veel ujuma.

tuli ka (millest välja?) .....

läks ka (mida tegema?) .....

leidis ka ühe (kelle?) .....

läks ka (mida tegema?) .....

hakkas uppu|ma.

pääses kalda|le.

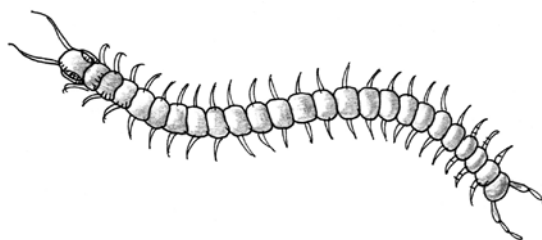
ei läinud enam (mida tegema?) .....

B. Võrdle pardipoja ja kanapoja tegevust.

1. Mida kanapoeg tegi samamoodi nagu pardike?
2. Mis ei õnnestunud kanapojal samamoodi nagu pardikesel?
3. Mida kanapoeg otsustas pärast õnnetust teha teistmoodi kui pardike?
4. Kõiki asju ei ole õige järele teha. Kanapoeg ei teadnud, et ta jääb ujumisega hätta. Mida kanapoeg tegi valesti?

Otil on mänguasi – sajajalgne. Isa rääkis, et looduses elavad loomad – sadajalgseid. Sadajalgne sööb putukaid. Sadajalgne tapab putuka oma mürgiga.

sada-jalgne = saja-jalgne

Isa luges Otile muinasjuttu.

Väike jänes läks suurele jänesele külla.

kuulis kopsa|tust

läksid vaata|ma

Väike jänes ja suur jänes*

Väike jänes jõudis kohale õhtul hilja. Ta oli väga väsinud.

Looma|ke tahtis minna magama.

Väike jänes heitis voodisse. Äkki kuulis ta lae peal kopsa|tust.

Jänes ajas ühe kõrva püsti. Kohe kostis teine kopsa|tus. Jänes tõstis teise kõrva püsti. Kops! Kops! Kops! ...

Väike jänes hüppas voodist välja. Ta jooksis ruttu suure jänese juurde. Nad läksid vaata|ma, mis seal on.

Üleval toas oli saja-jalgne. Ta võttis kingi jalast!

* Soome lastejutuke (lihtsustatud) - Randmäe, H., Sprenk, K. *Emakeele lugemik 2. kl.* Tallinn: Valgus, 1985.

1. Kuula.

1. Kellele väike jänes läks külla?
2. Mida väike jänes voodis kuulis?
3. Kes läksid kopsijat vaatama?
4. Keda jänesed nägid teises toas?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

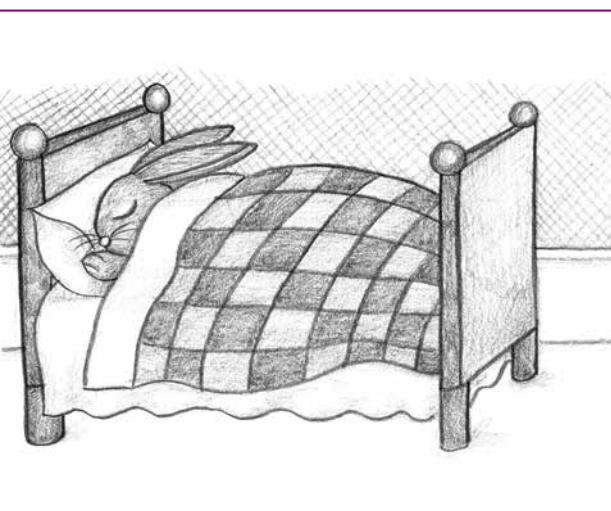
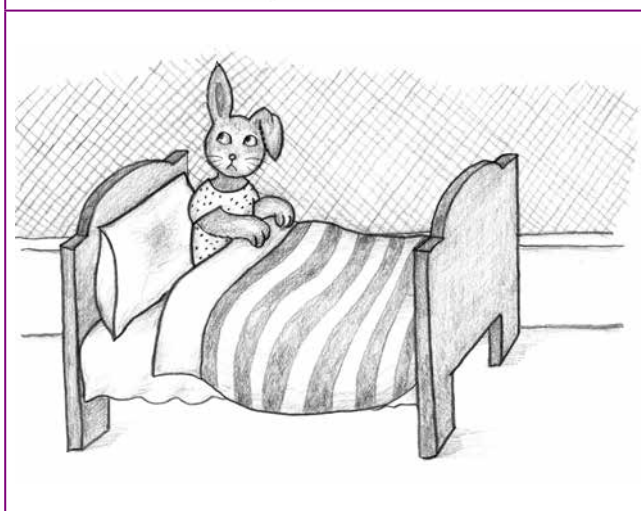
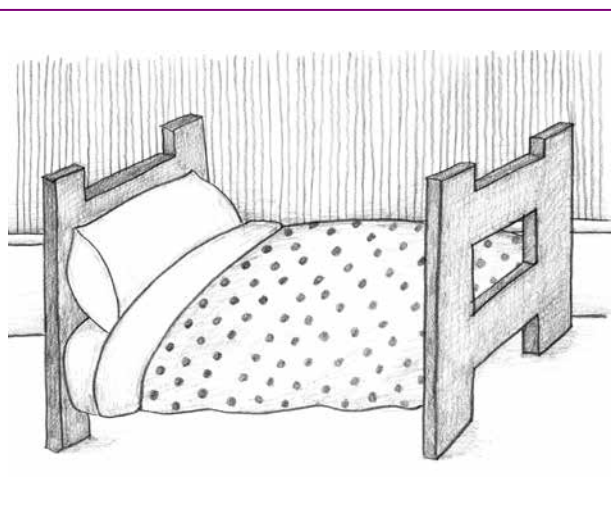
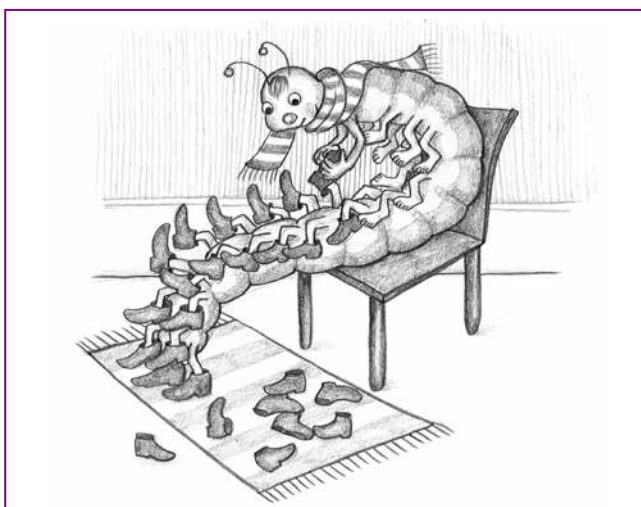
1. Millal väike jänes jõudis külla?
- 2.-3. Mida väike jänes tahtis õhtul teha?
Kelle kohta on öeldud "loomake"?
- 4.-5. Mis häält väike jänes voodis kuulis?
Kust kopsatus kostis?
- 6.-9. Mida väike jänes tegi oma kõrvaga?
- 10.-11. Kust väike jänes hüppas välja?
Kelle juurde väike jänes jooksis?
Kelle kohta on öeldud "ta"?
12. Mida jänesed läksid vaatama?
Kelle kohta on öeldud "nad"?
- 13.-14. Kus sajalalgne võttis kingi jalast?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-3. Mis võis väikese jänese ära väsitada?
- 4.-9. Mis segas väikese jänese magamist?
- 10.-12. Kus suur jänes võis olla?
- 13.-14. Mis müra kingi tegi kukkudes?

4. A. Vaata pilti (Kes ...? Kus ...? Mida teeb?)
B. Loe laused väikese jänese kohta. (Mida tegi jänes oma voodis?)
Loe laused sajalalgse kohta. (Mida tegi sajalalgne oma toas?)

5. Moodusta laused.

Suur jänes
Saja-jalgne

elas

alumisel
ülemisel

korrusel.

Kopsa|tus kostis

jänese toa
saja-jalgse toa

põran|dal.
lae peal.

6. Loe. Vali lünka sobiv sõna.

Jänku   Ta   ta   Loomake   jänes

Väike jänes läks
sõbrale külla.

Õhtul oli .....
väga väsinud.

..... puges
voodisse.

..... kuulis
lae peal kopsa|tusi.

Väike .....
hüppas voodist välja.

..... jooksis
suure jänese juurde.

Jäneseid läksid
otsima kopsi|jat.

★ Mida jäneseid said teada?

Varsti on koolivaheaeg. Mis aastaajal on pikk vaheaeg?

võetakse ära

võib olla s^uodus = hea
päikse|lise ilma|ga

lapsed aetakse välja

kuker-palli|ta = tee kuker-palli

lusta|kad lapsed = rõõmsad lapsed

Lõbus suvi

Ott Arder

Suvel kõigil lõbu laialt,
koolilt ja ka laste-aialt
lapsed ära võetakse,
linnast välja aetakse.

Ime küll, et vahel loodus
olla võib nii soe ja s^uodus.
Ole lahke, jookse, suple,
kuker-palli|ta või hüple.

Päikse|lise ilma|ga
nägin oma silma|ga
pruune lapsi lusta|kaid
söömas metsas musti|kaid.

[Õpetaja kommentaarid luuleteksti selgituseks lausete (lauseosade) kaupa]

- Lastele meeldib suvi.
- Suvel koolilapsed puhkavad. Lasteaialapsed puhkavad ka. Paljud lapsed sõidavad suvel linnast ära.
- Suvel on tihti soe ja kuiv ilm. Sellistel päevadel vihma ei saja.
- Soojal suvepäeval on lapsed õues. Lapsed jooksevad õues. Nad suplevad jões või järves. Lapsed teevad õues kukerpalle. Mõni laps hüpleb ühelt jalalt teisele.
- Lapsed on suvel palju päikese käes. Päikese käes muutub laste nahk pruuniks.
- Suvel valmivad metsas mustikad. Lapsed käivad metsas mustikaid söömas.

1. Kuula.

1. Mis aastaajast luuletaja rääkis?

2. Mida lapsed saavad suvel õues teha?

2. Loe lause (salm). Vasta küsimustele.

1. salm

1. Mis aastaajal on kõigil lõbus olla?
2. Kus lapsed ei pea suvel käima?
3. Kust lapsed sageli suvel ära sõidavad?
4. Kus linnalapsed sageli suvel on?

2. salm

5. Missugune ilm võib suvel olla?
6. Mida meeldib lastele ilusa ilmaga teha?
7. Mida saab ilusa ilmaga veel õues teha?
8. Mis sõnadega luuletaja iseloomustas suvist loodust?

3. salm

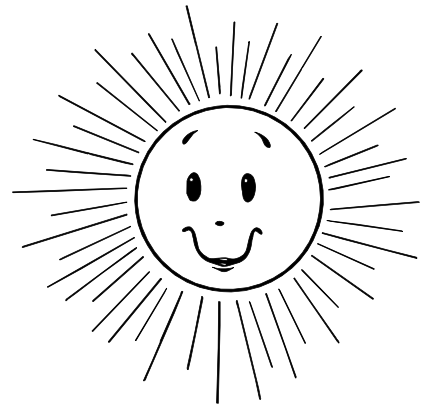
9. Missugusest ilmast luuletaja rääkis?
10. Mis värvi nahaga lapsi luuletaja nägi?
11. Mis võis laste naha muuta pruuniks?
12. Missuguses tujus lapsed ilusa ilmaga olid?
13. Mida lapsed tegid suvel metsas?
14. Mis marju võisid lapsed veel metsas süüa?

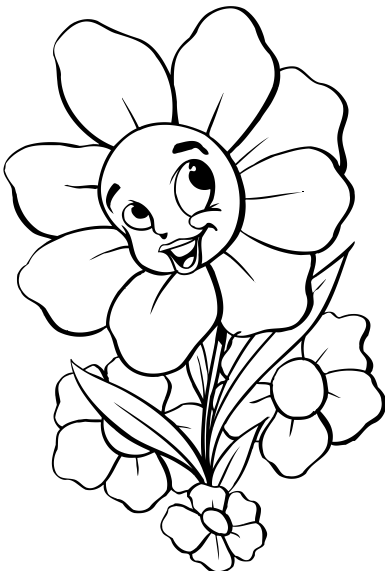
3. Kuula. Leia tekstist sarnane lause.

1. Lapsed on puhkuse pärast rõõmsad.
2. Lapsed ei käi suvel koolis.
3. Paljud lapsed sõidavad suvel linnast ära.
4. Mõnikord on suvel ilm väga soe.
5. Soojal päeval saab joosta ja ujuda.
6. Luuletaja nägi metsas päevitunud lapsi.
7. Luuletaja nägi, et lapsed sõid metsas marju.

Mida sulle meeldib suvel teha?

Toredat suve-puhkust!

Värvi pilt.

ÕPETAJALE

Lugemistekst	Vestlusteemad (s.h õppekava läbivad teemad)	Seos teiste õppeainetega
1. Tund algas	Käitumine tunni alustamisel	Inimeseõpetus
2. Kolm venda (1. osa)	Maiustuste jagamine võrdselt (ühe terve jagamine pooleks, hulga jagamine pooleks)	Matemaatika Inimeseõpetus
3. Kolm venda (2. osa)	Ahnus Tunded ja vastavad ilmingud miimikas, liigutustes jms	Inimeseõpetus
4. Katri ja Meeli	Asjade jagamine Kadeduse võimalikud tagajärjed	Inimeseõpetus
5. Ott ja Jüri	Rändlinnud kevadel Kuldnokkade pesakastid Lindude vaenlased looduses	Loodusõpetus
6. Harakas ja vares	Asjade jagamine Ahnuse võimalikud tagajärjed	Inimeseõpetus Loodusõpetus
7. Eesti keele tund	Raskused õppimisel, nende ületamine proovimise ja harjutamise teel	Inimeseõpetus
8. Raske kott (luuletus)	Lapse töö – õppimine Laiskuse / hooletuse tagajärg Oma süü (vea) tunnistamine õpetajale, vanematele	Inimeseõpetus
9. Tunnis	Sõnade mitmetähenduslikkus Vaidluste (tülide) lahendamine õpetaja abiga Klassi reeglid	Inimeseõpetus
10. Uus pinal (1. osa)	Kaaslase rõõmu jagamine	Inimeseõpetus
11. Uus pinal (2. osa)	Minu ja meie asjad Varastamine Oma süü tunnistamine	Inimeseõpetus
12. Ema (luuletus)	Ema tegevused – laste eest hoolitsemine Emadepäeva tähistamine Üllatuse valmistamine Õnnitlemine	Inimeseõpetus
13. Jänes põues	Sõnade mitmetähenduslikkus	Loodusõpetus

14. Tuletikud	Tikkude kasutamine täiskasvanu järelvalve all Kodused tulekustutusvahendid Päästeametisse helistamine	Inimeseõpetus
15. Õpi ootama (1. osa) 16. Õpi ootama (2. osa) 17. Õpi ootama (3. osa)	Kannatamatu tegutsemise ja sõnakuulmatuse võimalikud tagajärjed	Inimeseõpetus
18. Sõber (luuletus)	Lemmikloomad Lemmikloomade eest hoolitsemine	Inimeseõpetus Loodusõpetus
19. Kanapoeg ja pardipoeg	Kaaslase käitumise matkimise võimalikud tagajärjed	Inimeseõpetus
20. Väike jänes ja suur jänes	Külla kutsumine, külla minek Jalanõude vahetamine (vahetusjalanõud koolis)	Inimeseõpetus
21. Lõbus suvi (luuletus)	Laste tegevused suvel Metsamarjad	Inimeseõpetus Loodusõpetus

SISUKORD

Eessõna	3
Lapsed õpivad koolis ja kodus	4
Tund algas	4
Kolm venda (1. osa)	8
Kolm venda (2. osa)	11
Katri ja Meeli	14
Ott ja Jüri	16
Harakas ja vares	20
Eesti keele tund	24
Raske kott (luuletus)	26
Tunnis	28
Uus pinal (1. osa)	30
Uus pinal (2. osa)	32
Ema (luuletus)	34
Jänes põues	36
Tuletikud	40
Õpi ootama (1. osa)	43
Õpi ootama (2. osa)	44
Õpi ootama (3. osa)	46
Sõber (luuletus)	48
Kanapoeg ja pardipoeg	50
Väike jänes ja suur jänes	52
Lõbus suvi (luuletus)	55
Lisaülesanne	57
Õpetajale	58

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

ISBN 978-9949-547-14-2

9 789949 547142